

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra křesťanské sociální práce

Markéta Pavlíková

Vybrané problémy indického kmene Kathkari
v oblasti Paniel a sociální práce The Bethany
Society s ním

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Hana Šlechtová, Ph.D.

Olomouc 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne 16.4.2012

Podpis .....

Ráda bych poděkovala vedoucí své bakalářské práce Mgr. Haně Šlechtové Ph.D. za konzultace v průběhu zpracování práce. Dále bych chtěla poděkovat PhDr. Danielu Topinkovi Ph.D. a PhDr. Dagmar Markové Csc. za cenné připomínky. V neposlední řadě děkuji kongregaci The Bethany Society za poskytnuté rozhovory a zprostředkování překladu.

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK.....	10
ÚVOD	11
1 KMENOVÁ SPOLEČENSTVÍ A JEJICH POSTAVENÍ V INDICKÉ SPOLEČNOSTI	14
1.1 Definice pojmu <i>kmen</i> v kontextu Indie.....	14
1.2 Postavení kmenových společenství po příchodu Áryů.....	15
1.3 Vliv britského kolonialismu na kmenová společenství.....	17
1.4 Kmenová společenství po získání nezávislosti Indie	18
1.5 Problémy kmenových společenství od 90. let 20. století po současnost.....	18
2 SPECIFIKA KMENE KATHKARI	25
2.1 Význam lesa v životě Kathkari.....	27
2.2 Současné zdroje obživy Kathkari.....	31
3 SOCIÁLNÍ PRÁCE THE BETHANY SOCIETY V OBLASTI PANVEL.....	35
3.1 Zplnomocňování žen	37
3.2 Podpora vzdělávání dětí	38
4 PŘÍPAD VESNICE KHANAVALA VÁDÍ	41
4.1 Sociální práce The Bethany Society v Khanavala vádí.....	43
4.2 Případová studie Amly Ráhu Kathkari	45
ZÁVĚR	49
SEZNAM ODBORNÉ LITERATURY	50

SEZNAM PRAMENŮ.....53

SEZNAM PŘÍLOH.....55

Seznam zkratek

ADCH	Arcidiecézní Charita Praha
NCRL	Ntional Council for Rural Labour
WHO	The World health organization
CIA	Central Inteligence Agency
WB	The World Bank

Úvod

Indie je bez pochyby zemí bohaté kultury a historie, avšak s řadou protikladů. Za jeden z nich můžeme považovat také to, že se o Indii hovoří jako o největší demokracii světa, kde žije pod hranicí chudoby dle odhadů z roku 2007 až 31 % obyvatelstva, a to z mnoha důvodů, z nichž můžeme jmenovat existenci kastovního systému, obrovské procento negramotnosti, či bující korupci (CIA 2012, online).

Důvodem pro výběr tohoto tématu byla zejména snaha sumarizovat dostupné informace a zdroje o dané problematice a konfrontovat je se svými znalostmi, které jsem získala během své pětiměsíční praxe v Indii.

Cílem této práce je charakterizovat vybrané problémy kmene Kathkari v indické oblasti Panvel a představit sociální práci kongregace The Bethany Society reagující na tyto problémy, a to zejména ve vesnici Khanavala vádí. Zvolenou metodou pro naplnění cíle práce je případová studie. Kvůli nemožnosti zkoumat všech dvacet vesnic, v nichž kongregace The Bethany Society¹ pracuje, jsem si zvolila vesnici jednu. Poznatky z ní mi umožnily získat alespoň okrajovou představu o fungování ostatních vesnic. Důvodem pro výběr právě této vesnice byl zejména fakt, že jsem během své praxe měla možnost ji navštívit a účastnit se zde programu prevence alkoholismu. Po dobu dvou týdnů jsem také doučovala několik místních dětí, které docházely do *The Bethany English medium school*. V práci se budu věnovat matce dvou dětí z vesnice Khanavala vádí, zařazených do programu Adopce na dálku. Tato žena, s níž jsem měla možnost vést několik interview, je sociální pracovnící The Bethany Society.

Práce je vypracovaná na základě analýzy pramenů, dokumentů, poznatků ze zahraniční praxe, zvláště pak rozhovorů, pozorování a interview s příslušnicí kmene. Rozhovory byly vedeny s řádovými sestrami konventu The Bethany Society, jezuitským otcem Orvillem de Silvou, který stál u počátku spolupráce CARITAS - Vyšší odborné školy sociální Olomouc a The Bethany Sisters Society, ale také s kmenovými sociálními pracovníci. Získané informace byly zaznamenávány pomocí terénních poznámek. Při interview s příslušnicí kmene byl překlad z hindí do anglického jazyka zajištěn

---

¹ V textu je také užito českého překladu Bethánské sestry.

řádrovými sestrami² Julií a Celine. Zde je nutné poznamenat, že vlivem překladu, který nebyl profesionální, mohlo dojít ke zkreslení. Doplnující informace jsem získala prostřednictvím e-mailové korespondence, kdy korespondentky odpovídaly na mnou položené otázky.

České zdroje zabývající se problematikou kmene Kathkari neexistují, vyjma bakalářské práce Vávrové (2011) *Problém marginalizace indického kmene Kathkari v oblasti Panvel*. Ostatních českých zdrojů jsem využívala v obecnějších částech práce, které se nezaměřují přímo na daný kmen. Tyto zdroje považuji za relevantní zejména v oblasti náboženského a historického kontextu indického subkontinentu. Viz Marková (1995) *Hinduismus*, Zbavitel et Marková et Krása (1997) *Indie a Indové*. Tyto publikace však neobsahují specifika týkající se kmenových společenství. Tyto informace existují v anglické literatuře, konkrétně kmenem Kathkari se ale mnoho z nich nezabývá. Za stěžejní pro tuto práci považuji Heredia et Srivastava (1994) *Tribal Identity And Minority Status: The Kathkari Nomads In Transition*. Dále Weling (1934) *The Kathkari* a studie Dr. Anthony Diase SJ (2010) *The Kathkari Adivasis and Non - Governmental Organisations*. Informace týkající se dětí zařazených do programu Adopce na dálku jsem získala skrze emailovou korespondenci s N. Podolcovou, pracující v Arcidiecézní Charitě Praha a D. Růžičkovou z CARITAS - Vyšší odborné školy sociální v Olomouci. Kompletní údaje ze sčítání lidí z roku 2011 (*Census of India 2011*) nebyly v době psaní práce zcela kompletní, proto je v práci využito také údajů z roku 2001 (*Census of India 2001*) a řady dalších studií.

Práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol *Kmenová společenství a jejich postavení v indické společnosti*, *Specifika kmene Kathkari*, *Sociální práce The Bethany Society v oblasti Panvel* a *Případ vesnice Khanavala vádí*. V první kapitole je vymezen pojem *kmen* v kontextu indické společnosti a jsou zde rozebrány hlavní historické milníky ovlivňující kmenová společenství Indie. Mezi tyto milníky je zařazen příchod Árijů na indický subkontinent a poté až příchod Britů. Dále pak získání nezávislosti Indie a otevření se vlivu globalizace v 90. letech 20. století. Druhá kapitola *Specifika kmene Kathkari* se věnuje charakteristice tohoto kmene, jeho historii, významu lesa v jeho životě a také současným zdrojům obživy. Ve třetí kapitole *Sociální práce The Bethany Society v oblasti Panvel* bude představena kongregace Bethánských sester a její

---

² V textu je dále užito pouze označení „sestra“.

působení v oblasti Panvel. Čtvrtá kapitola s názvem *Případ vesnice Khanavala vádí* je vypracován na základě interview s příslušnicí kmene Kathkari z této vesnice Amlou Ráhu Kathkari, dále pak na základě rozhovorů a emailové korespondence se sestrami Celine a Shalet. Je zde nastíněn život jedné rodiny a vliv sociální práce na ni. Určité informace týkající se sociální práce Bethánských sester zde nemusely být Amlou sděleny z toho důvodu, že jediný možný překlad z jazyka maráthí, kterým Amla hovoří, do angličtiny, mohl být zajištěn právě Bethánskými sestrami.

1 Kmenová společenství a jejich postavení v indické společnosti

Dějiny Indie se v mnohém liší od dějin evropských, je proto nutné si nastínit alespoň okrajově nejdůležitější historické milníky, které mají vliv na soudobou indickou společnost, kmenová společenství nevyjímaje. Kapitola je rozčleněna na pět podkapitol, které se zabývají definicí kmenových společenství v kontextu indické společnosti v dějinných souvislostech, poslední z podkapitol je věnována současným problémům, kterým musí kmenová společenství Indie čelit.

1.1 Definice pojmu *kmen* v kontextu Indie

Slovo *kmen* definuje Oxford Dictionaries jako sociální skupinu v tradiční společnosti, sestavenou z rodin nebo komunit, které sdílí zvyky a víru (Oxford Dictionaries 2012, online). Kmen je: „politickou jednotkou větší než klan a menší než národ, obzvlášť pokud se tak domorodí obyvatelé nazývají sami“ (Bernard in Vávrová 2011: 12). Antropolog Fuchs in Heredia et Srivastava (1994) hovoří dokonce o tom, že jednotná objektivní definice neexistuje.

Středověká indická literatura neužívá žádného ekvivalentu slova *kmen*. Britové byli první, kdo použili tuto terminologii, jejich cílem bylo odlišení příslušníků kmenů, kteří byli považováni za animisty, od muslimů a hinduistů. Tento termín měl však negativní, až rasistickou konotaci (Dias 2010). Od 30. let 20. století se začíná v Indii používat uměle vytvořený pojem *ádivásí*, který v překladu znamená původní obyvatel, vytvořený intelektuály pocházejícími z kmenového prostředí (Kela in Vávrová 2011).

Ve Zprávě komisaře pro registrované kmeny z roku 1952 najdeme tyto charakteristiky příslušníků kmenů: izolace v lesích a horách; negroidní, mongoloidní nebo australoidní původ; kmenový dialekt; animismus; primitivní povolání; požívání masa; bez oděvu nebo s jednoduchým oděvem; s nomádkými zvyky a láskou k alkoholu a tanci (Report of the Commissioner for Scheduled Cast and Scheduled tribe in Heredia et Srivastava 1994). Těchto charakteristik je celá řada, navzájem se ale spíše překrývají, než by termín klasifikovaly (Heredia et Srivastava 1994).

V průběhu let se setkáváme s devalvujícími termíny utlačované skupiny, horské, lesní či primitivní kmeny. V indické ústavě z roku 1950 najdeme pojem registrovaný kmen (*Scheduled tribe*), který je dodnes používán pro méně rozvinuté kmeny (Heredia et Srivastava 1994). Podle sčítání lidí z roku 2001 tvoří registrované kmeny 8,2 % indické populace, což čítá přes 84,3 milionů lidí (Pajankar et Pranali in Rajagiri Journal of Social Development 2008). Kmenová populace je v Indii větší, než v kterémkoli jiném státě světa (De Silva 2007).

1.2 Postavení kmenových společenství po příchodu Árijů

Počátky osídlení indického subkontinentu můžeme hledat již před půlmilionem let (Strnad et al. 2003). Za první indickou kulturu je považována civilizace poříčí Indu zvaná též kultura harrapská, která vzkvétala mezi roky 3000 až 1500 před naším letopočtem a vyznačovala se vysokou civilizační úrovní obyvatel. Důvody jejího zániku nejsou zcela zřejmé, podílely se na něm však do značné míry nájezdy árijských nomádů, kteří podnikali své výpady do Indie od počátku 2. tisíciletí př. n. l. (Krása et Marková et Zbavitel 1997). Strnad et al. (2003) datuje jejich příchod o dvě staletí později.

Árjové se od původních obyvatel odlišovali již svým jménem, které znamená urození či vznešení, ale také světlejší barvou pleti (Marková 1995). Árjové ovlivnili zejména náboženský charakter původní společnosti prostřednictvím védského náboženství, jehož součástí je varnový systém, určující Bráhmany - duchovní – jako jediné prostředníky mezi lidmi a bohy. Jejich služeb lidé využívali, kdykoli se chtěli se svými prosbami obrátit na božstva. Další varnou neboli společenskou vrstvou byli kšátriové - bojovníci. Nejpočetnější skupinou byli vajšjové - pastevcí. Nejnižší společenskou vrstvu tvořili příslušníci podrobených kmenů - šúdrové, kteří měli sloužit třem předchozím varnám. Tato společenská stratifikace vycházela z náboženské mytologie, proto se sňatky mezi varnami trestaly degradováním těch, kteří je uzavřeli do mezivarnových skupin (Krása et Marková et Zbavitel 1997).

Do tohoto dělení nezapadaly početné skupiny obyvatel; příslušníci jiných náboženství či zmíněná kmenová společenství. Právě ta byla v některých případech integrována do většinové společnosti, čímž ovšem přestala být považována za kmeny. Tato integrace byla způsobena vzájemnou interakcí ale také snahou příslušníků nižších vrstev společnosti přejímat společenské tendence a vzory chování vyšších

společenských tříd. Jindy byla kmenová společenství zatlačena do okrajových částí země (Heredia et Srivastava 1994). Kela in Vávrová (2011) považuje označení *ádivásíů* za původní obyvatele, zatlačené příchodem Árijů do hor, za sociální konstrukt. Později se mimo tento systém vymezila také skupina Nedotýkatelných³, která vykonávala povolání, která byla považována za podřadná- spalování mrtvých, odklizení výkalů či uhynulých zvířat. Nedotýkatelní byli příslušníci místních etnik. Zmínky o nich můžeme nalézt v dharmášástrách, což jsou staroindické zákoníky a souhrny práv a povinností pocházející zhruba z 8. až 3. století před naším letopočtem (Zbavitel 2009; Halíčková 2007).

Rigidita původního varnového systému, který je základem hinduismu, se ve své původní formě nezachovala. Postupem času se tento systém značně štěpil a to zejména dle profesí. V 16. století pojmenovali Portugalci, kteří připluli do Indie tuto společenskou stratifikaci jako kastovní systém. Slovo *casta* má španělský původ a jeho původní význam byl rasa nebo dědičná skupina (Cast system in India nedatováno). Za kritérium kastovní příslušnosti pak bylo společností uznáno jen zrození (Marková 1995).

Smékal in Vávrová (2011) odhaduje existenci až 30 000 kast a subkast. Indická ústava (*The Constitution of India*), která vstoupila v platnost 26. ledna 1950 (India.gov. 2005, online), zakazuje diskriminaci na základě příslušnosti ke kastě. *Protection of Civil Rights Act (1955)* ruší a zakazuje, v návaznosti na článek 17 indické ústavy, „Nedotýkatelnost“ a vymezuje rozsah možného potrestání těch, kdo se proti tomuto zákonu proviní. Nedotýkatelnost se tedy stává nelegálním pojmem (Ambedkar 2007). The free dictionary (2003 - 2011, online): „Nedotýkatelný je člen skupiny, která je vyloučena a považována za nečistou a možnou znečistit ostatní hinduistické kasty.“

Kastovní systém je stále nedílnou součástí indické společnosti a je zdrojem mnoha diskriminačních praktik, které mohou být vnímány jako pozůstatky pravidel rituální čistoty. Lidé jsou k tomuto společenskému uspořádání vázáni povoláním, endogamními sňatky, ale také příjmeními, což jim prakticky znemožňuje se z tohoto systému vymanit (Marková 1995; De Silva - rozhovor). Na základě příslušnosti

---

³ V literatuře se můžeme setkat také s pojmem *Nedotknutelní*. V e-mailové korespondenci vysvětluje Marková užití pojmu Nedotýkatelní takto: „...*nedotknutelnost* navozuje představu posvátnosti, takže představu opačnou, proto dávám přednost *nedotýkatelnosti*.“

k registrované kastě (dříve Nedotýkatelní), případně registrovanému kmeni, jsou nyní (The Free Dictionary 2011, online) poskytovány státní sociální dávky (De Silva - rozhovor). Tímto pak veřejný systém nepřímo navazuje na faktické pokračování kastovního dělení.

1.3 Vliv britského kolonialismu na kmenová společenství

Na konci 15. století, portugalský šlechtic a mořeplavec Vasco de Gama, podnikl námořní cestu z Evropy kolem Afriky do Indie, kde přistál v Kerále. Roku 1510 se Portugalci zmocnili Góyi. To byl pouze počátek koloniální nadvlády nad Indií. Dalšími příchozími byli Holanďané a Britové. Pod britskou nadvládou pak byla Indie až do roku 1947. Zatímco Britové bohatli díky exportu zboží, životní úroveň Indů se vlivem narůstajícího kapitalismu stále zhoršovala (Krása et Marková et Zbavitel 1997).

Přítomnost Britů měla velký vliv také na kmenová společenství, o nichž do té doby neexistují písemné záznamy. Chybějící záznamy vysvětluje Heredia et Srivastava (1994) následovně: Negramotné kmeny používaly pouze zdroje orální historie, geografická vzdálenost kmenových vesnic od vesnic majoritního gramotného nekmenového obyvatelstva, neumožňovala aby byl písemný zápis pořízen. Před příchodem Britů také neprobíhaly nikterak silné asimilační tendence. Oblasti, kde kmeny žily, tvořily pomyslné mosty mezi jednotlivými královstvími⁴ (Heredia et al. in Vávrová 2011).

Britové se snažili získat postupně politickou moc nad celým indickým subkontinentem, což mělo drastický dopad na tradiční uspořádání kmenových komunit žijících zejména v lesích a džunglích. S postupným zabavováním půdy, která byla využívána doposud jako společné vlastnictví, přišla kmenová společenství o tradiční způsob obživy. Navíc se implementací měnového systému otevřely dveře k jejich vykořisťování (Dias 2010).

Kmenová společenství byla prvními, kdo se veřejně postavil proti koloniální nadvládě. Jejich požadavky však nebyly dostatečně prezentovány, navíc kmenová společenství nebyla schopna oslovit nekmenové obyvatelstvo. Za práva kmenových

---

⁴ Království byla patriarchální, s rodovou a kmenovou organizací v čele s králem nebo vládou kmenové oligarchie. Rozmach a upevňování království probíhal zejména v letech 1000 až 800 před naším letopočtem (Krása et Marková et Zbavitel 1997).

společenství se v období protikoloniálních hnutí postavil také Móhandás Karamčand Gándhí (Heredia et Srivastava 1994).

1.4 Kmenová společenství po získání nezávislosti Indie

S koncem britské nadvlády byly zaznamenány seriózní politické snahy, jejichž cílem bylo zajistit kmenům ztracený blahobyt. Indický předseda vlády Džaváharlál Néhrú deklaroval v 60. letech 20. století pět bodů národní politiky rozvoje kmenových společenství. Podle nich by lidem měl být dovolen přirozený rozvoj. Práva kmenů na lesy a další pozemky by měla být respektována. Mělo by se vyvarovat zásahům nekmenového obyvatelstva do těchto území, která by neměla podléhat přílišné administrativě. Výsledky této politiky by neměly být měřeny z hlediska materiálního, ale z hlediska lidského rozvoje (Heredia et Srivastava 1994).

Následně však začala indická vláda v čele s tímto politikem budovat vodní přehrady, což bylo v přímém rozporu s politikou rozvoje kmenů. Cílem výstavby, více než 3 000 staveb, bylo zajištění elektrické energie pro účely ekonomického rozvoje a dostatečné množství vody k zavlažování (Friends of river Narvada nedatováno, online). Během 50 let výstavby bylo přesídleno 335 milionů lidí, z nichž byla většina příslušníky kmenů. De Silva (2007) oproti tomu odhaduje přesídlení pouze pěti až sedmi milionů příslušníků kmenů. Vláda vyplácela vlastníkům půdy finanční odškodnění, problémem bylo, že většina lidí kmenového původu téměř nikdy vlastníky půdy nebyla. Což bylo způsobeno jak dřívější neexistencí soukromého vlastnictví mezi kmenovými příslušníky, tak britskou snahou o jeho implementaci během koloniálního období. Odškodnění se proto řada lidí nikdy nedočkala (DasGupta in Vávrová 2011).

1.5 Problémy kmenových společenství od 90. let 20. století po současnost

V 90. letech 20. století přijala indická vláda program nové hospodářské politiky, čímž otevřela pomyslné „dveře“ globalizaci. Předpoklad, že právě globalizace by měla zvýšit ekonomický růst, který povede k redukci chudoby, byl mylný. Cílem vlády byl

---

⁵ Fernandes in De Silva (2007) odhaduje počet přesídlených lidí z důvodu výstavby přehrad, budování těžebních dolů, ale také vymezování přírodních rezervací v letech 1950 až 1991 na 21,3 milionů.

rychlý ekonomický rozvoj skrze podporu energetického, těžebního a těžkého průmyslu. Na plán podpory chudých v rurálních oblastech byl kladem stále menší důraz. Zdroje plynoucí z tohoto obchodu byly redistribuovány mezi bohaté průmyslníky a jejich zahraniční partnery (Dias 2010; De Silva 2007). Navíc privatizace zdravotnictví, školství a vodních zdrojů měla vážný dopad právě na obyvatele rurálních oblastí. Prohlubování chudoby v 90. letech potvrzují jak odhady Gupty in De Silva (2007), tak statistiky Světové banky, která popisuje zhoršení životní úrovně jak v městských, tak vesnických oblastech.

Většina minerálních zdrojů, jako je uhlí nebo železná ruda, se nachází v odlehlých regionech, které jsou obývány ve většině případů právě kmeny (Dias 2010). De Silva (2007) hovoří o paradoxu, kdy nejchudší lidé v Indii žijí na území s největším nerostným bohatstvím. Právě kvůli snaze o využití těchto zdrojů bylo přesídleno až 50 milionů rodin, z nichž kolem 50 % tvořili právě příslušníci kmenů. Původní praktiky, kdy bylo každé přesídlené rodině zajištěno jedno pracovní místo, skončily s rozvojem mechanizace (Dias 2010).

Pracovní migrace, která byla dřív kvůli kastovnímu systému a omezeným možnostem přepravy nízká, je dnes nedílnou součástí života pro řadu kmenového i nekmenového obyvatelstva (Bhagat in Vávrová 2011). Migrující přichází o řadu svých práv a nároků, přístup ke zdravotním centrům, kde mohou být bezplatně ošetřeni nebo o možnost být voleni do *Grám Pančájatu*, což je vesnická rada.

NCRL in Smita (2008) odhaduje počet migrantů, kteří z vesnice přicházejí do měst, až na 10 milionů, celkově pak hovoří až o 30 milionech pracovních migrantů. Pokud většinu obyvatelstva vesnice tvoří příslušníci registrovaných kmenů, pohybuje se procento migrace mezi 80 až 100 %.

Pro tuto práci za níž lidé migrují nejsou potřeba speciální dovednosti a vzdělání, což umožňuje podílet se na ní právě kmenovému obyvatelstvu. Výrobci cihel, soli nebo sběrači cukrové třtiny většinou pracují v nevyhovujících podmínkách 12 až 16 hodin denně bez nároku na právní ochranu. Jsou zpravidla najímáni agenty, kteří přicházejí do vesnic v době setí, kdy je nedostatek potravin. Nabízejí lidem půjčky a zálohy na jídlo, čímž k sobě poutají tyto budoucí pracovníky. Za prací pak migrují v případě výroby cihel celé rodiny na dobu osmi, za sběrem třtiny pěti měsíců (Dias 2010; Smita 2008).

Práce na solných polích, rybaření a výroba dřevěného uhlí, za níž migrují zejména jednotlivci na dobu až devíti měsíců, je atraktivní především pro mladé *ádivásí*, kteří potřebují vydělat peníze na zaplacení svatby nebo dluhu za ni. Dalším způsobem obživy jsou zejména stavební práce a výstavba silnic. Pracovníci jsou většinou zaměstnáváni různými zaměstnavateli a běžná praxe je taková, že postávají na křižovatkách a čekají, zda budou na práci vybráni. Domů se většinou vrací bez nebo s malými úsporami, většinu vydělaných peněz utratí za své denní potřeby v době, kdy nejsou zaměstnáni (Dias 2010).

Hatekar in Smita (2008) popisuje 172 továren na výrobu cukrové třtiny, které ve státě Maháráštra zajišťují 70 % celkové indické produkce. Přibližně 650 tisíc rodin (včetně 200 tisíc dětí ve věku od 6 do 14 let) migruje každoročně za prací do těchto továren ze střední Maháráštry do západní. Těžba kamene, která probíhá téměř na celém území téhož státu zaměstnává odhadem až pět milionů lidí, z čehož je až 100 tisíc dětí (Smita 2008).

Celkový počet migrujících dětí pod 14 let je odhadován až na devět milionů. Rodiče berou děti s sebou z několika důvodů, ze strachu nechat je samotné bez dozoru ve vesnicích, aby se staraly o mladší sourozence, ale také protože jsou vnímány jako pracovní síla. Obvykle pracují od 6 až 7 let, od 11 až 12 let jsou pak děti vnímány jako plnohodnotná pracovní síla. K práci jsou pak nuceny rodiči, ale i zaměstnavateli, kteří tak porušují *Child Labour Act* z roku 1986, který zakazuje práci dětí ve zdraví ohrožujících a nebezpečných povoláních a upravuje podmínky, ve kterých děti mohou pracovat. Právě zaměstnavatelé pak nejvíce odporují snahám zřizovat v blízkosti pracovišť sezónní školy. Nechtějí přijít o dětské pracovníky, v jejich zájmu není ale také ani to, aby veřejnost viděla pracovní podmínky, v nichž jsou migranti nuceni pracovat (Smita 2008).

Nedostatečné vzdělání příslušníků kmenů je jedním z hlavních důvodů nemožnosti se vymanit z pasti chudoby. I přes fakt, že se indická ústava zaručuje ochraňovat právě kmenová společenství a přes implementaci řady vládních programů, jako například *Integrated Tribal Development Programme*⁶, je zaostalost kmenů obrovská. (De Silva 2007).

---

⁶ Cílem *Integrated Tribal Development Programme* je rozvoj kmenových společenství prostřednictvím programů pro získání finančního zázemí, rozvoje infrastruktury a programů na ochranu proti vykořisťování (Integrated development tribal agency 2012, online).

Indické školství je považováno za jedno z nejstarších na světě, jeho počátky můžeme hledat již ve středověku, kdy bylo vnímáno jako prostředek spásy. V tradičních hinduistických školách (*Gurkul*) se mimo svůj domov bráhmani a podle některých autorů také kšatriové učili čistotě a cudnosti. Přesto, že hlavním centrem vzdělání pro dívky byl domov, kde se učily zejména domácím pracím, měly také možnost vyučovat se stejným způsobem jako chlapci (Jayapalan 2005).

Do dnešní doby však prošlo vzdělání přirozeně řadou změn, bylo také v nemalé míře ovlivněno Brity, kteří zavedením dokumentu *Wood's despatch* v roce 1854 začali do té doby soukromé školství převádět do rukou vlády. Cílem bylo získat ze škol schopné budoucí administrativní pracovníky. Pravidla provozu škol, která byla zavedena, způsobila zavírání řady těch původních. Tento postup kritizoval například Móhandás Karamčand Gándhí (Jayapalan 2005; Publish Your Articles nedatováno, online; Maps of India 2012, online).

Po získání nezávislosti podnikla indická vláda řadu kroků ke zvýšení gramotnosti obyvatel. Dle statistických údajů ze sčítání lidu se gramotnost v Indii stále zvětšuje, v roce 1951 bylo gramotných pouze kolem 27 % mužů a necelých 9 % žen, v roce 2011 to bylo přes 82 % mužů a téměř 65 % žen (Census of India in The Times of India 2011, online).

Dnes systém indického školství začíná třemi lety předškolní přípravy, následuje osm let základní školy, které můžeme rozdělit na první stupeň - do páté třídy a na druhý stupeň - do osmé třídy. Následují tři roky střední školy, student pak může pokračovat dvěma lety preuniverzitního studia a dvěma až čtyřmi lety (dle vybraného oboru) vysokoškolského studia (Vávrová 2011; sestra Shalet - rozhovor).

V Indii nalezneme dva typy škol, první z nich jsou školy státní, kde se neplatí školné, děti zde dostávají některé pomůcky, materiál na uniformu, popřípadě jídlo a mléko. I přesto rodiče musí platit řadu výdajů, které si častokrát nemohou dovolit. Kvalita výuky na těchto školách je velmi nízká a je většinou vedena v lokálním jazyce. Za studium na privátních školách musí rodiče platit poměrně vysoké poplatky i další výdaje, jako je doprava dětí do školy, učebnice nebo uniformy. Kvalita výuky, která je vedena v anglickém jazyce, i učební prostory jsou však mnohem lepší než na státních školách (sestra Shalet - rozhovor).

Čtyřicátý šestý článek indické ústavy deklaruje zvláštní péči na podporu vzdělávacích a ekonomických zájmů registrovaných kast, kmenů a dalších zranitelných skupin obyvatel a jejich ochranu před sociální nespravedlností a všemi formami vykořisťování. Od roku 2002 je součástí ústavy také dodatek zajišťující bezplatné a povinné základní vzdělání jako základní právo pro všechny děti ve věkové skupině 6 až 14 let (India.gov.in. 2005, online).

Negramotnost je vyšší mezi obyvateli venkova, příslušníky registrovaných kmenů a registrovaných kast, ale také mezi ženami. Dle sčítání lidu z roku 2001 bylo mezi příslušníky kmenového obyvatelstva gramotných zhruba 47 % lidí, kdežto procento gramotných nekmenových obyvatel bylo téměř 65 %. Negramotnost mezi kmenovými ženami je vyšší. Ve stejném roce bylo gramotných necelých 35 % kmenových žen, zatím co nekmenových žen téměř 54 % (Census of India in Govinda et Biswal 2005).

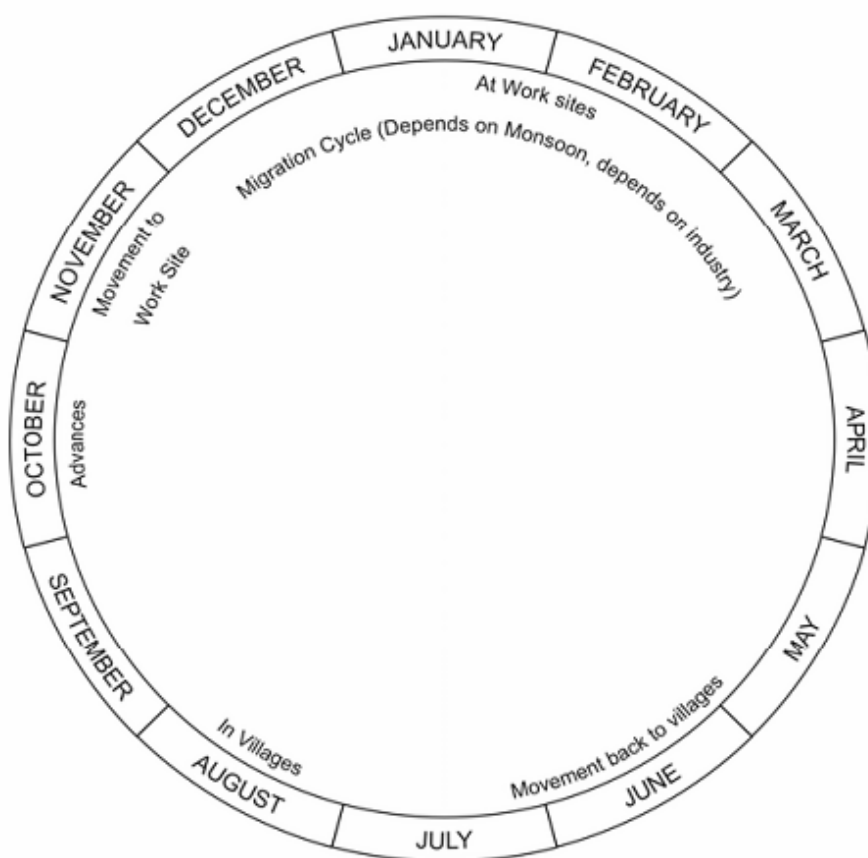
Mezi kmenovým obyvatelstvem je také velké procento těch, kteří nedokončili školní docházku. To je zaviněno nedostupností škol, finanční náročností studia, nedostatečnou motivací jak rodičů, tak studentů, ale zejména pracovní migrací. Děti jsou nuceny opustit vládní školy na různě dlouhou dobu, dle typu povolání, za kterým i se svou rodinou migrují. V případě zemědělské migrace opouští školu několikrát za rok na období čtyř až šesti týdnů. Práce na solných polích a v cihelnách navíc končí až v období školních prázdnin. Školy se nesnaží děti nijak k návratu motivovat, nepovažují za svoji povinnost se jim více věnovat, vyžadují docházku a splnění zkoušek, děti jsou pak často nuceny třídu opakovat, nebo do školy přestanou zcela docházet (Smita 2008).

Z celkového počtu kmenových studentů dokončí osmou třídu základní školy dle odhadů z roku 2004 až 2005 pouze něco málo před 34 % žáků. Pokud si rodiče musí vybrat, které z dětí budou dále posílat do školy, volí většinou chlapce, do kterého raději investují peníze než do dívek, jejichž úkolem mají být do budoucna zejména domácí práce (Smita 2008).

Migrující děti nejsou často řádně vedeny v evidencích škol a prostředky na podporu jejich vzdělání kvůli korupci mizí. V letech 2002 až 2003 *American India Foundation* společně s osmi neziskovými organizacemi začala projekt, který se řídí migračními cykly. Projekt byl implementován ve čtyřech indických státech. Jedním z těchto států byla Maháráštra, kde se specializoval na migranty zpracovávající cukrovou třtinu. Na začátku zahrnoval 600 dětí, v letech 2005 až 2006 bylo v projektu

již 12 000 dětí. V rámci projektu byly budovány jak internáty pro děti, které nemigrují s rodiči, v místě jejich vesnic, tak školy a centra v areálech pro zpracování cukrové třtiny. Další úrovní byly překlenovací prázdninové kurzy určené dětem, jejichž rodiče migrují do míst, kde se žádná škola nenachází. Posledním cílem projektu bylo posílení již existujících státních škol ve vesnicích. Realizátoři projektu se setkali s řadou komplikací, mezi něž patřilo například to, že děti pocházely ze stovek různých vládních škol, a nebylo proto možné zajistit všem z nich opětovné přijetí (Smita 2008).

Obr. 1: 1: Migrační cyklus⁷

Zdroj: Smita 2008: 3

⁷ Překlad ke grafu:

Migration cycle (depends on monsoon, depends on industry) - migrační cyklus se odvíjí od období monzunů a poptávce práce

At work sites - na pracovištích

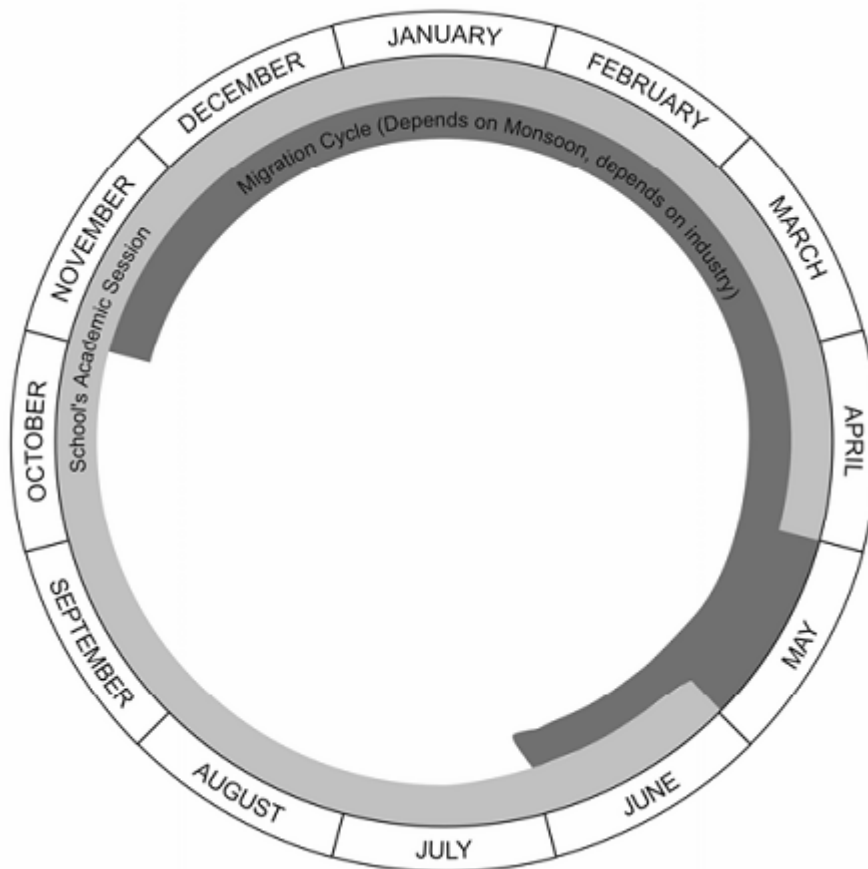
Movement back to villages - návrat do vesnic

In villages - ve vesnicích

Advances - období vyplácení záloh

Movement to works site - návrat na pracoviště

Obr. 2: Překrývání migračního cyklu se školním kalendářem⁸

Zdroj: Smita 2008: 3

---

⁸ Překlad ke grafu:

Migration cycle (depends on monsoon, depends on industry)- migrační cyklus se odvíjí od období monzunů a poptávky práce

School academic session - školní rok

2 Specifika Kmene Kathkari

V této kapitole bude popsán kmen Kathkari z hlediska geografického a lingvistického. Bude zde nastíněn externí vliv omezování přístupu Kathkari k půdě a jeho důsledky.

Kmen Kathkari se nachází ve státech Maháráštra, Gudžaráť, Karnátaka či Radžastán (Bokil in Dias 2010).

Obr. 3: Mapa Indie, červenými body vyznačeny státy, kde žijí Kathkari

Zdroj: ThinkingParticle 2008 - 2011, online

Ve státě Maháráštra se Kathkari nacházejí zejména v oblasti Raigad a Thane. Dále pak v oblastech Ratnagiri, Pune, Násik a Satara (Dias 2010). Kathkari jsou jedním ze tří primitivních kmenů této oblasti (Singh 1998; De Silva 2007). Mezi primitivní kmeny jsou zařazeni z důvodu nízké gramotnosti, která se u kathkarijských mužů

pohybuje okolo 7 až 8%, u žen mezi 1 až 2,5%, ale také z důvodu ekonomické zaostalosti a preagrárnímu způsobu obživy (De Silva 2007). Celková populace Kathkari dle Heredia et Srivastava in Vávrová (2011) čítá 125 tisíc lidí, z čehož v oblasti Raigad žije asi 10 %.

Obr. 4: Mapa Maháráštry, oranžovými body vyznačenými regiony, kde žijí Kathkari

Zdroj: Districts of India 2012

Jednotlivé popisy tohoto kmene se liší v návaznosti na historický kontext doby, ve které byly psány. První zmínky, psané v angličtině, pochází pravděpodobně z roku 1836, jejich autorem je Mackintosh. Ten popisuje, že se s podobnými zvyky a návyky (blíže nespecifikuje), které zaznamenal u Kathkari ještě nesetkal. Hovoří také o původním povolání tohoto kmene, díky němuž si získal své jméno (Macintosh in Welling 1934).

Welling (1934) popisuje výsledky pokusu o měření fyzických rysů vedených z antropologického hlediska, zveřejněný roku 1907 pod názvem *Antropometric Data*

from Bombay Presidency. Tyto údaje však nepovažuji za relevantní jak z hlediska kontroverznosti antropometrie⁹, tak z hlediska samotného cíle práce.

Existuje předpoklad, že tento kmen je odnoží kmene Bhíl, který žije převážně na severu Maháráštry, ale i v sousedícím státě Madhjadpradéš (Indianetzone in Vávrová 2011). Příslušníci kmene Bhíl byli původně nomádi přicházející ze severní Indie (Patnaik in Vávrová 2011). Guha et Guhathakurta in Grover et Singh (2004) uvádí, že Enthoven považuje za stát, ze kterého Kathkari pochází Gudžarát.

V rámci tohoto kmene existuje několik endogamních skupin, většina autorů se shoduje na dvou Són a Dhór (Singh in Vávrová 2011; Welling 1943). Sňatky i jakákoli interakce byly kvůli tomu, že Dhórové neodmítali přijímat hovězí maso, zatím co Són ano, zcela nepřipustné (Enthoven in Welling 1943). Dále se kmen dělí na rodiny dle jména, které přijímá novomanželka a které dědí potomci. Zpravidla nemohou být sezdáni muž a žena se stejným příjmením (Welling 1943).

Kathkari jsou známí také pod názvem Kathodi, Kathodia¹⁰ nebo Kathvádí (Walt in Dias 2010), jméno získali díky svému tradičnímu povolání, kterým bylo zpracování akácie katechové, která se používá k několika účelům. Byla využívána jako ingredience k přípravě *paanu* - betelových listů určených ke žvýkání, které jsou oblíbené mezi hinduisty od středověku do dnešní doby. Nejčastěji však byla vyráběna šťáva z odvaru její kůry zvané v maráthštině *kat*, či *kath*, která byla díky svým léčivým účinkům exportována i do Evropy (Bokil in Dias 2010; Patnaik in Grover et Singh 2004). Díky rozšíření akácie po celé Indii bylo toto povolání poměrně časté. Před zpracováním akácie předcházela rituál doprovázený rozbitím kokosu a modlitbou (Walt in Dias 2010). Dnes však Kathkari nemají povědomí o zpracování této plodiny, protože díky jejímu hojnému zpracování v minulosti byla téměř vyhubena (Singh 1998; Patnaik in Vávrová 2011).

2.1 Význam lesa v životě Kathkari

Život kmene byl odedávna spojen s lesem a džunglí, a to již svým mytologickým původem, podle něhož jsou příslušníci kmene potomky opic (Heredita et Srivastava

---

⁹ Antropometrie je nejstarší a základní výzkumnou metodou biologické antropologie, která spočívá v měření tělesných rozměrů jedinců (Kokaisl 2007). Tato metoda byla využívána v rámci biologického determinismu a při formování rasových postojů (Gould 1998).

¹⁰ Kathkari, kteří migrovali v 19. století do Radžastánu kvůli kácení akácie katechové, nejprve byli najímání pouze muži, poté celé rodiny (Singh 1998).

1994). Díky této mytologii a původní animistické víře považují Kathkari sebe samé za ochránce lesů (Banerjee in Krishnan 2000).

V blízkosti lesa stavěli Kathkari odedávna své chatrče. Lov, rybaření a sběr jsou typickými povoláními tohoto kmene, jehož způsob života byl nomádský či seminomádský (Welling 1934). Což mu umožňovalo kultivaci lesní půdy, kdy kmen vypálil vegetaci, aby zde mohl pěstovat plodiny, po vyčerpání půdy, se pak posunul dál (Heitzman et al. in Vávrová 2011). Na zemědělských pracích se podíleli jak muži, tak ženy. Neexistovalo zde osobní vlastnictví půdy (Banerjee in Krishnan 2000; Dias 2010). Tento způsob života poskytoval Kathkari jistou autonomii a nezávislost na lokálním trhu. Nebyli však izolovanou komunitou, směnným obchodem se svým okolím získávali například sůl, olej, nebo oblečení, za něž poskytovali výrobky z akácie katechové (Dias 2010). Vztah s majoritou bylo možné do této chvíle považovat za poměrně bezkonfliktní.

Postupné omezování přístupu k lesům, které začalo s příchodem Britů, však zásadně změnilo situaci. V roce 1871 byl tento kmen kvůli nomádskému způsobu života dokonce označen za kmen zločinný (De Silva in Vávrová 2011). Dias (2010) uvádí jako důvod tohoto označení také zločinné praktiky, ke kterým se někteří příslušníci kmenů uchýlovali v souvislosti s omezováním jejich přístupu k životním zdrojům. Indický lesní zákon z roku 1878 formálně zcela zastavil přístup kmenů k lesní půdě. Studie kmene různých autorů z 80. let 20. století byly pak pojímány značně etnocentricky.

„Kathkari jsou nejchudší a zoufalí pijani, jsou zloději a pracují pouze tehdy, nutí -li je k tomu hlad.“

(Thana in Welling 1934:13)

„Jejich ženy jsou vysoké a hubené, mimořádně špinavé a neudržované, jejich děti mohou být vždy rozpoznatelné díky vyhublému a pobledlému vzhledu. (...) Patří mezi nejnižší kmény, jejich dotek je považován za nečistý. (...) Nikdy nepracují, nejsou -li k práci donuceni vlastním nedostatkem.“

(Gazeteer of The Bombay Presidency z roku 1883 Rainforestinfo 2011, online)

Po protestech a horšící se úrovni života kmenů se Britové rozhodli zabavenou půdu pronajímat jednotlivcům (oblast Thane), nebo kmenovým komunitám (oblast

Raigad). Davli et Bokil in Banerjee in Krishnan (2000) poznamenávají, že půda pronajímaná komunitám pak byla nazývána půdou Dalitskou.

Dalitská půda¹¹ byla ročně pronajímána na jméno místního vůdce zvaného *naik*. Ten podepsal společně se správou lesů, v jejímž majetku půda byla, speciální dokument, který vymezoval práva a povinnosti, na jejichž základě měl *naik* například rozdělit půdu poměrně mezi rodiny podle počtu jejich členů rovným dílem, nebo vybírat od uživatelů půdy poplatky. Dále zde byly uvedeny způsoby dědění výše zmíněného dokumentu či přesné hranice pozemku, které měly mimo jiné zamezit nadbytečnému využívání lesa (Dias 2010). Byla to ale také snaha o to, aby Kathkari přestali díky zemědělství kočovat. Měli zde dovolené kultivovat půdu, sadit stromy, pást dobytek, stavět chýše, ale také sbírat dřevo pro vlastní potřebu (De Silva 2007).

Obyvatelé okolních vesnic poskytovali kmenovému obyvatelstvu půjčky na sadbu, semena a další vybavení potřebné pro obdělávání půdy, která byla poměrně nekvalitní. Na této půdě mohli Kathkari pěstovat plodiny jako *ragi*, známé též jako indické proso¹². Díky těmto půjčkám však spláceli velké úroky. Tím se dostávali příslušníci kmene do stále větší finanční tísně a půda tak postupně přecházela do rukou nekmenového obyvatelstva (De Silva in Vávrová 2011).

Welling (1934) popisuje usazování Kathkari v malých skupinách v okrajových částech vesnic a měst¹³. Kvůli chybějícím zdrojům obživy se Kathkari stávali stále závislejšími na svém okolí, se kterým se dostávali do stále užších vazeb, zejména kvůli denní mzdě, která jim byla vyplácena například za námezdní práci (De Silva in Vávrová 2011).

Kathkari se postupem času stali výrobci dřevěného uhlí, o něž byl díky existenci a rozvoji železnic ve 20. století velký zájem. Příslušníci kmenů se svými rodinami trávili většinu roku přímo v džunglích, kde žili v malých chatrčích. Pouze v období monzunových dešťů se vraceli do svých domovů (Dias 2010). Jsou popisovány případy, kdy byly v jejich nepřítomnosti opuštěné chatrče pleny majiteli půdy. Pokud Kathkari

---

¹¹ Vládní zdroje hovoří o 13 tisících hektarech Dalitské půdy v oblasti Raigad. Dnes tuto půdu vlastní jen několik málo vesnic (De Silva 2007).

¹² Dodnes kamenitost půdy, ale také nemožnost zavlažování, neumožňují pěstování rýže, která je v Indii hlavním zdrojem potravy. Nemožnost sklízet úrodu více než jednou ročně, je jedním z faktorů, který ovlivňuje migraci kmene (De Silva 2007).

¹³ Tento model osídlení přetrval do dnešních dní. Pozemky, na kterých takto vystavěné vesnice stojí většinou vlastní soukromí vlastníci nebo správa lesů. Ti pak kmeni nemusí povolit například výkop studny (De Silva in Vávrová 2011).

pracovali jako zemědělci, obdělávali půdu, k níž většinou neměli vlastnická práva (Welling 1934).

Welling (1934) uvádí poměrně nekriticky, že poptávka majitelů půdy, obchodníků s uhlím a dřevem i stavitelů silnic po službách Kathkari byla značná, zejména proto, že odvedli více práce za menší mzdy než nekmenoví pracovníci. Podmínky, v nichž Kathkari žili, popisuje jako poměrně prosperující. Zajímavé je jistě srovnání s novinovým článkem, který vyšel roku v srpnu roku 1947, kdy Indie získala nezávislost. Ten hovoří o právech kmenových příslušníků, která jim byla v období kolonizace ukradena, ale také o jejich vykořisťování, kdy pracují jako námezdní rolníci či výrobci dřevěného uhlí (Shakti in Dias 2010).

Po získání nezávislosti od britské nadvlády přijímali úředníci úplatky, za něž obnovovali, respektive prodlužovali nájemní smlouvy k půdě, na níž se nadále rozvíjela nucená práce. Řada dědičných práv, která byla zaznamenána v dokladech, byla kvůli byrokratické mašinérii, ale také neznalosti lidí, kteří měli na půdu právo, zcela ztracena (Dias 2010). Další půda tak přecházela postupně do soukromého vlastnictví (Vávrová 2011).

Indická vláda učinila několik opatření, jejichž cílem mělo být navrácení půdy kmenovému obyvatelstvu, tato rozhodnutí následovala v 70. letech 20. stol. také vláda státu Maharáštra. Opatření však nebyla, zejména kvůli nedostatečné politické vůli, nikdy implementována (Banerjee in Krishnan 2000). Davli et Bokil in Banerjee in Krishnan (2000) poznamenávají, že od roku 1985 se řada neziskových organizací a kmenových sdružení snaží získat práva na půdu kmenové obyvatel. Ta je v současné době využívána developery a zahraničními investory (De Silva in Vávrová 2011).

V 80. letech řada příslušníků kmene migrovala za výrobou dřevěného uhlí do oblasti Ratnagiri, deforestace lesů byla velmi rozsáhlá, což mimo jiné znemožňovalo lov. Kácení lesů pro účel výroby dřevěného uhlí bylo roku 1987 zcela zakázáno, což přinutilo Kathkari hledat nová povolání (Patnaik in Grover et Singh 2004). De Silva (2007) konstatuje, že většina obyvatel rurálních oblastí migruje, aby zlepšila svou ekonomickou situaci, ale příslušníci kmenových společenství proto, aby přežili.

2.2 Současné zdroje obživy Kathkari

V dnešní době rodiny sami sebe nadále zásobují sběrem dřeva¹⁴ a lesních plodin, rybolovem, lovem zajíců, králíků a opic. Kathkari konzumují také hlodavce, zejména krysy. Jsou schopni najít jejich zásoby a využít je pro svoji potřebu (Patnaik in Grover et Singh 2004; Vávrová 2011). Procento nemigrujících Kathkari vlastníků a kultivujících půdu je velmi malé, Patnaik in Grover et Singh (2004) uvádí 4 až 22 % z 233 dotázaných rodin. Tito Kathkari si půjčují dobytek a kupují semena od kmenového i nekmenového obyvatelstva.

Podle Diase (2010) 87 % z 258 dotázaných sociálních pracovníků a učitelů, kteří pracují s kmenem Kathkari v oblasti Raigad, považuje tento kmen za migrující. Pouze necelých 40 % z 646 dotázaných Kathkari uvádí sebe sama jako migrující. Téměř 89 % uvádí jako důvod migrace ekonomické problémy. Pro migrující Kathkari se pak nabízí práce nakládání a vykládání zboží z nákladních automobilů (Patnaik in Grover et Singh 2004). Nejčastějším zdrojem příjmu je však práce v cihelnách (De Silva in Vávrová 2011). Mezi sebou hovoří Kathkari vlastním dialektem, s nekmenovým obyvatelstvem v maráthštině (De Silva 2007).

Díky industriálnímu boomu Mumbaie je po pálených cihlách obrovský zájem, proto obvykle celé rodiny migrují po období monzunů (od října nebo listopadu do května, maximálně června) do nedalekých cihelen, kde si staví provizorní přístřešky¹⁵ (Patnaik in Grover et Singh 2004; Smita 2008). Jestliže někteří z členů rodiny zůstávají ve vesnici, jsou to zejména prarodiče, jejichž pracovní schopnosti jsou omezené zdravotními obtížemi souvisejícími s věkem. Ti pak ztrácí se svými rodinami veškerý kontakt (Smita 2008). Další skupinou, která dle Diase (2010) nemigruje, jsou malé děti. Zajímavé je srovnání se Smitou (2008), která hovoří o tom, že 85 % dětí ve věku do pěti let je svými migrujícími rodiči brána na plantáže cukrové třtiny.

Patnaik in Grover et Singh (2004) uvádí, že v cihelnách pracují za denní mzdu. De Silva in Vávrová (2011) uvádí, že si zde Kathkari odpracovávají peníze, které si

---

¹⁴ I přes to, že je řada lesů dnes chráněna, někteří z Kathkari sbírají dřevo, které využívají na otop nebo ho prodávají na místním trhu. Tyto praktiky jsou jedním z důvodů, proč jsou Kathkari lesníky stále považováni za zločinný kmen (De Silva 2007). Za otep dříví, kterou nasbírají během jednoho dne mohou utržit zhruba 30Rs. Dle České národní banky (2012, online) byl kurz k 10.4.2012 100 Rs na 36, 8 Kč.

¹⁵ De Silva (2007) konstatuje, že Kathkari nemigrují do velkoměst jako je Mumbai, ale zejména do rurálních, nebo semi - rurálních oblastí. Pro Kathkari, kteří jsou odedávna spojeni s lesem, by byl život zarovnání do bloku v městech velmi obtížný.

půjčili na hazardní hry, nebo oslavy v době náboženských slavností. Mzda, kterou si poté odnáší domů je několikanásobně menší, než by měla být. Kathkari, kteří jsou nevzdělaní, si však nejsou schopni správnou mzdu odvozenou od počtu vyrobených cihel spočítat. Mzda¹⁶ je také vyplácena prostřednictvím jídla či nekvalitního alkoholu, na němž se zejména muži, kteří ho pijí, stávají závislí (sestra Celine - rozhovor). Muži jsou také často bití, v některých případech dokonce zabiti. Tyto případy však nejsou vyšetřovány. Pokud si Kathkari stěžují u policie, majitelé často ohlásí fingované krádeže v cihelně. *Academy of development science* uvádí také příklad, kdy bylo v roce 2004 zbito v jedné z cihelen šest rodin z toho důvodu, že si jeden z jejich členů chtěl vzít den volna, aby navštívil svoji část rodiny, která v cihelně nepracovala (Rainforestinfo 2011, online).

Podmínky, v nichž Kathkari žijí a pracují, jsou naprosto tristní. Kathkari hovoří o nedostatečné možnosti vzdělávání dětí, pocitu nebezpečí, ale také nedostatku základních životních potřeb, jako je jídlo, oděv, nebo ubytování (Dias 2010). Lidé zde pracují šest dní v týdnu, denně až 14 hodin, některé rodiny pak pracují pro stejného zaměstnavatele 10 až 12 let (De Silva 2007). Patnaik in Grover et Singh (2004) uvádí, že práce je dělena mezi muže, kteří hlinu mísí, ženy, které s ní vyplňují formy a děti¹⁷, které ji nechávají sušit na slunci. Z vlastní zkušenosti se však přikláním k názoru De Silvy in Vávrová (2011), který uvádí, že práce není striktně vymezena. Celý proces popisuje takto:

(...) „*Při výrobě cihel se postupuje tak, že se jáma naplní hlinou a smísí se s rýžovými slupkami. Tato směs se nechá jeden den nasakovat vodou. Další den se jáma vyprázdní a hlína se nechá sušit na slunci. Poté se z hlíny ve formách vyrábí cihly, které se opět nechávají schnout na slunci. Nakonec jsou naskládány na hromady po 25 pro usnadnění počítání. Nakonec se cihly vrší do velkých pagod prokládaných uhlím, které se zapálí, a výroba cihel je hotova.*“

(De Silva in Vávrová 2011: 35)

De Silva in Vávrová (2011) uvádí, že muži vykonávají fyzicky náročnější práci. Osobně jsem setkala s tím, jak je hlína míchána jak muži, tak ženami, ty pak usušené cihly nosí na hlavách po deseti kusech až k několika desítkám metrů vzdáleným

---

¹⁶ De Silva (2007) odhaduje průměrnou mzdu celé rodiny za období šesti měsíců na necelých 40 000 Rs, reálně si však rodina vydělá 5 000 až 8 000 Rs. I přesto, hovoří někteří Kathkari o tom, že zde dostanou lepší plat než za práci ve své vesnici.

¹⁷ De Silva (2007) popisuje případ 13leté dívky, která pracuje denně 10 hodin a poté má za úkol obstarat domácí práce.

pagodám, kde je muži vyskládávají. Myslím proto, že práce žen je v jistém ohledu náročnější. Nošení těžkých cihel jim způsobuje problémy se zády. Ženy jsou také vystavovány sexuálnímu násilí jak ze strany mužů, kteří na práci v cihelnách dohlízejí, tak ze strany samotných pracujících, ale také řidičů nákladních automobilů, kteří odvázejí vyrobené cihly (sestra Celine - rozhovor). Desai in Smita (2008) uvádí, že do 10 let věku je počet migrujících dětí obou pohlaví téměř totožný. Od 10 let migrují s rodinami častěji dívky, jejich rodiče se je bojí nechat doma, bez ochrany mužů.

Ženy jsou nuceny pracovat v těhotenství, což může vést k předčasným porodům či potratům. Do práce nastupují brzy po porodu, bez náhrady platu za období, kdy nepracovaly. Ženy nemají dostatek času děti kojít, nebo se o ně řádně starat. Děti jsou proto často nechávány o samotě nebo v péči starších sourozenců. Povinností žen a dívek je postarat se po práci jak o děti, tak o chod celé domácnosti. Na odpočinek proto zůstává jen velmi málo času. Veškeré činnosti jako je vykonávání potřeby nebo koupání se odehrává zpravidla na otevřeném prostranství. Nedostatečné hygienické podmínky pak vedou u žen a dívek k řadě gynekologických obtíží. (Smita 2008).

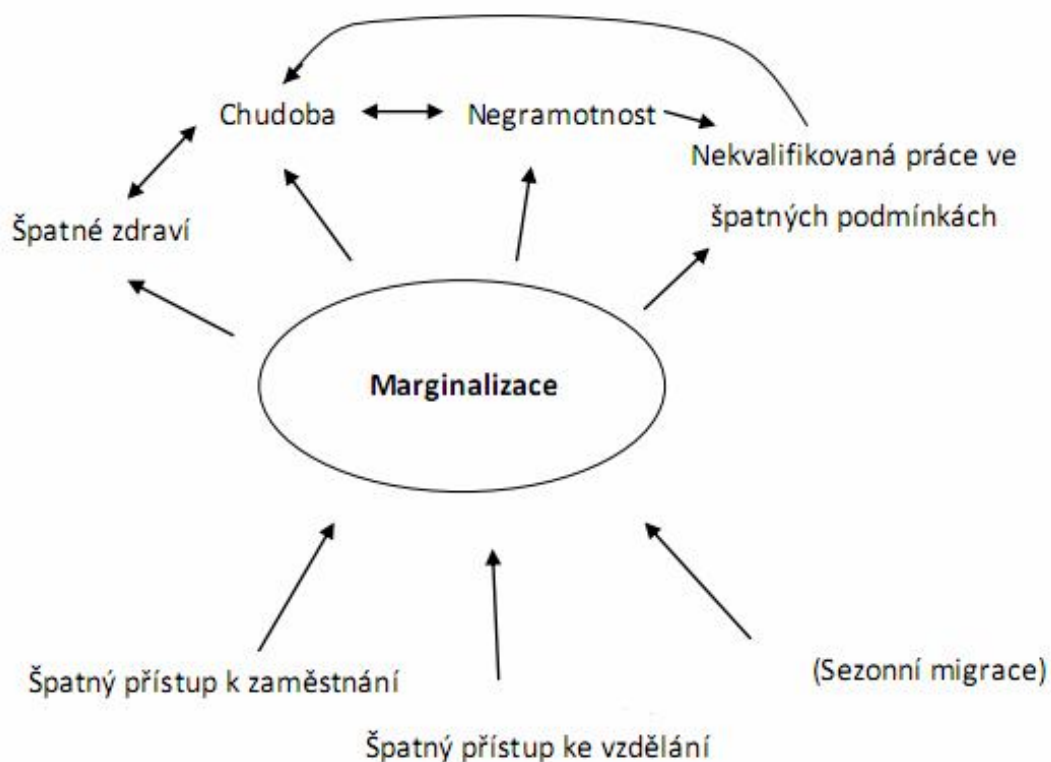
Přístup kathkarijských dětí ke vzdělání je značně komplikovaný. Pro ty z dětí, které neopustí vládní školu kvůli migraci, je učební plán velmi obtížný. De Silva (2007) hovoří o současné generaci kathkarijských dětí jako o první, která studuje. Negramotní rodiče nejsou schopni dětem s učivem pomoci, řada dětí, která nedokáže plnit školní požadavky, proto přestane školu brzo navštěvovat. Navíc klasické metody výuky a nekmenoví učitelé, kteří mohou mít ke kathkarijským dětem silné předsudky, je nedokážou dostatečně motivovat a zaujmout. Absence ve vládních školách, jejichž kvalita je podprůměrná, je vysoká také z důvodu migrace do cihelen, z nichž se děti vrací zpět až po skončení školního roku.

Přestože jsou v cihelnách od roku 2007 budovány, díky snaze neziskových organizací, školy, je kvalita výuky v řadě z nich nízká. Některé z těchto škol nemají vlastní učebny, děti jsou pak vyučovány na venkovních prostranstvích. Pokud učebny existují, jsou prostorově velmi nevyhovující, bez osvětlení či učebních pomůcek. Děti často hovoří každé jiným jazykem, ale také jiným jazykem, než učitelé. Studenti jsou ve třídách bez rozdílu věku. Sestra Shalet (2011) uvádí, že pro čtyři ročníky by měl být vyhrazen jeden učitel. V mnoha případech nejsou děti rodiči do škol posílány.

Model příčiny a důsledků marginalizace Kathkari popisuje ve své práci velmi dobře Vávrová, která vychází ze studie De Silvy (2007) *The impact of globalisation on*

Kathkari. Nedostatečné vzdělání značně omezuje uplatnění *Kathkari* na trhu práce, jsou proto nuceni vykonávat nekvalifikovaná povolání, jako je například práce v cihelnách. Špatné pracovní podmínky zde však způsobují jak chudobu, tak zdravotní obtíže. Příčiny a důsledky marginalizace jsou pak úzce propojeny.

Obr. 5: Marginalizace *Kathkari*

Zdroj: Vávrová 2011: 55

3 Sociální práce The Bethany Society v oblasti Panvel

V této kapitole bude popsána kongregace Bethánských sester v rámci působení v oblasti Panvel se zaměřením na poskytovanou sociální práci dvěma cílovým skupinám, kterými jsou ženy a děti.

Kongregace byla založena v Mangalore roku 1921 monsignorem Raymondem Francisem Camillusem Mascarenhasem společně se čtyřmi řádovými sestrami. Jejich snahou bylo podílet se na poslání církve tím, že budou reagovat na problémy současné doby především křesťanskou výukou chudých obyvatel venkova, péčí o seniory, děti a nemocné, ale také výukou katechismu ve farnostech a školách. Své poslání staví kongregace na ideálech soběstačnosti, důstojnosti práce, jednoduchosti života, vzdělání v mateřském jazyce, a to jak dětí, tak dospělých, rozvojem vesnic a emancipací žen (The Congregation Of The Sisters Of The Little Flower Of Bethany 2012, online).

V dnešní době má kongregace 169 komunit, v nichž žije přes 1 300 řádových sester. Působí ve 47 indických diecézích a dalších šesti místech v zahraničí, například v Itálii, Rakousku, Německu, nebo Francii (The Congregation Of The Sisters Of The Little Flower Of Bethany 2012, online).

Kongregace je rozdělena do provincií Mangalore, Bangalore, Severní, Severovýchodní, Jižní a Západní, v nichž se zaměřuje na pastorační, edukaci, sociální práci, zdravotní péči a zřizování internátů a dětských domovů. Pastorační práce je prováděna ve farních společenstvích, mládežnických hnutích, školních komunitách, při návštěvě rodin studentů, ale také skrze duchovní péči o pacienty v nemocnicích, seniory, vězně a migranty, skrze rehabilitaci rozpadlých rodin. Edukace je zajišťována prostřednictvím vzdělávacích institucí a vedením výuky v nich. Sociální práce je prováděna například zakládáním předškolních a neformálních výukových a školících center, formací svépomocných skupin, farmářských klubů, nebo klubů pro mládež. Kongregace působí také v nemocnicích, domovech důchodců, klubech anonymních alkoholiků, uživatelů drog, či drop in centrech. V současné době kongregace provozuje 39 internátů a dětských domovů (The Congregation Of The Sisters Of The Little Flower Of Bethany 2012, online).

Západní provincie se nachází z části ve státě Karnátaka, Goa a Maháráštra, nalézá se zde 22 konventů, jeden z nich je v posledním jmenovaném státě, ve vesnici Kolkhe v oblasti Panvel. Vávrová (2011) uvádí, že tato oblast byla donedávna považována za zaostalý region Maháráštry. S rozvojem infrastruktury a zvyšujícím se zájmem investorů, pro které je oblast zajímavá díky geografickému umístění, dochází k rozvoji Panvelu, který se rozkládá zhruba na 24 km²¹⁸. Dle *Censu of India* z roku 2011 žije v oblasti 180 464 obyvatel (Census - 2011.co.in 2011, online)

Obr. 6: Panvel

Zdroj: Weather - forecast nedatováno

Cílem Bethánských sester, které v této oblasti působí již 16 let je zejména zplnomocňování¹⁹ příslušníků kmenů. Ve dvaceti vesnicích, které jsou od sídla konventu vzdálené maximálně 20 km pomáhají lidem získat vlastnická práva k půdě, vyřizovat doklady nutné pro vydávání potravinové pomoci, či finančních příspěvků na stavbu domu. Bethánské sestry zaměřují svoji činnost zejména na ženy, které se

¹⁸ Panvel, který je považován za dopravní křižovatku, je od Mumbai vzdálen 24 km vzdušnou čarou (The Gazetteers Department nedatováno, online).

¹⁹ Solomon in Cox et Pawar (2006) definuje zplnomocňování takto: „proces, ve kterém je sociální pracovník zahrnut v řadě aktivit s klientem... jehož cílem je snížit bezmocnost, která byla vytvořena na základě negativního hodnocení příslušnosti k nějaké stigmatizované skupině.“

sdužují ve svépomocných skupinách a děti, pro něž jsou zřizovány školy při cihelnách, a které jsou přijímány na střední školu zřizovanou Bethánskými sestrami (The Bethany Society 2010; Pavlíková 2011; sestra Celine - rozhovor).

3.1 Zplnomocňování žen

Genderová nerovnost je mezi příslušníky kmenových společenství menší, než ve většinové společnosti, úkolem ženy je však zejména starost o domácnost. Ukončení školní docházky u dívek z důvodu sňatku je poměrně časté. První menstruace je považována za známku dospělosti, rodiče, kteří se bojí, že by dívka mohla být sexuálně zneužita, ji pak často zasnoubí co nejdříve. I přes to, že je od roku 1954 stanoven zákonný věk pro uzavření manželství pro dívku 18, pro chlapce 21 let (The Special Marriage Act 1954), je mezi Kathkari běžné provdat dívku již ve 13 nebo 14 letech. Mezi Kathkari jsou stejně jako ve většinové společnosti preferovány domluvené sňatky (sestra Celine - rozhovor; De Silva 2007).

Domy, ve kterých rodiny žijí, jsou vystavěny z bambusu, kravího trusu a bláta, které v období monzunu vlhne a rozměšňuje se. V chatrčích o rozloze 10 m² žije obvykle šest až deset rodinných příslušníků, kteří spí ve většině případů na podlaze. Součástí některých domů je vnitřní ohniště, nedostatečné odvětrávání pak způsobuje obyvatelům respirační obtíže. V řadě vesnic není v období sucha dostatek vody, v některých vesnicích je zase voda kontaminovaná zplodinami z chemických továren. Potřebu lidé vykonávají v lesích, nebo v blízkosti obydlí, použití vody na očistu není pravidlem. Svá obydlí udržují Kathkari čistá, odpadky však nejsou nijak sbírány, nebo shromažďovány a jsou rozházeny po vesnici (sestra Celine - rozhovor).

Cílem 30 svépomocných skupin je zejména zplnomocňování žen kmene Kathkari skrze zlepšení ekonomické a sociální situace. Pravidelná měsíční setkání, která jsou vedena za přítomnosti sester, které vykonávají práci sociálních pracovníků, se týkají zejména problémů spojených s vlastnickými právy na půdu, nedostatku nezávadné vody a zdravotních obtíží spojených s nedostatečnou hygienou. Ženám jsou poskytovány informace o možnostech získání vládní podpory. Za každou účast na setkání získávají ženy finanční obnos 50 až 100 Rs, který vkládají na společný bankovní účet. Tyto peníze si pak mohou ženy za drobný úrok půjčit a využít je k zaplacení výdajů jako je svatba, či školní poplatky. I přesto, že každá skupina má svou prezidentku, na

poskytnutí jakékoli půjčky se musí demokraticky shodnout celá skupina. V některých vesnicích začaly ženy díky naspořeným penězům a vládním mikrokreditům podnikat. Prodávají korálky, šijí blůzy nebo chovají slepice a kozy. Úroky půjček vládních bank, jsou pro svépomocné supiny velmi výhodné, pohybují se okolo 4 Rs na uložených 100 Rs. Pro prezidentky jednotlivých skupin jsou organizována speciální setkání, na nichž se učí, jak mají skupinu vést. Cílem těchto skupin je také naučit ženy komunikovat a asertivně prosazovat svůj názor a řešit problémy, kterým čelí (The Bethany Society 2010; sestra Celine - rozhovor).

Príslušníci kmene trpí často podvýživou a anémií, čímž jsou náchylnější k průjmovým onemocněním, tuberkulóze, žloutence, nebo například malárii. Programy přírodní medicíny jsou zaměřeny zejména na prevenci. Během roku probíhá obvykle šest školení pro 25 žen z vesnic. Týkají se základů holistické medicíny, jógy, ajurvédy, akupunktury i používání léčivých bylin. Vyškolené ženy pak připravují přírodní léky proti kašli, horečce nebo bolesti. Ty jsou prodávány za nízkou cenu do vesnic, ale také veřejnosti. Mezi další pomoc sester patří snaha zajistit ženám různé vládní dávky v mateřství či v ovdovění. Den žen je důvodem každoročního setkávání více než 350 žen, které si připraví taneční a pěvecká vystoupení. Cílem tohoto úsilí je zejména zvyšování jejich sebevědomí a šíření informací o vládních projektech a nutnosti vzdělání (The Bethany Society 2010; sestra Celine - rozhovor).

3.2 Podpora vzdělávání dětí

De Silva (2007) uvádí, že široké iniciativy na podporu vzdělání nemají nahradit existující vládní edukační systém, ale pouze jej posílit. Vzdělávání dětí je Bethánskými sestrami podporováno na několika úrovních.

Pro děti migrující do cihelen vláda Maháráštry založila 12 škol přímo v cihelnách, kde je 230 dětem poskytováno vzdělání a strava. Vláda dále platí mzdu učitelů a částečně přispívá na úhradu učebnic. Prostory pro výuku jsou poskytovány majiteli cihelen. De Silva (2007) popisuje vznik těchto škol, které se nazývají *Bonga Shalas* takto: „...pokud děti nemohou chodit do školy, musí škola přijít k nim“ (De Silva 2007: 17). Školy, které jsou otevřené od listopadu do dubna, zaměřují výuku zejména na matematiku a psaní, které dělají žákům největší obtíže. Učitelé, kteří jsou speciálně připravováni, navíc posilují tradice a kulturu Kathkari. Bethánské sestry

částečně hradí platy učitelů, organizují jejich setkávání a evaluaci výuky. Pořádají programy, jejichž cílem je motivovat děti k pravidelné docházce. Po ukončení studia obdrží žáci certifikát, který jim umožňuje postup do dalších tříd vládních vesnických škol. Organizace, které se podílejí na chodu *Bhonga Schalas* a jsou sdružovány organizací Janhit Vikas, považují za největší problém nedostatečnou informovanost rodičů o důležitosti vzdělání a fakt, že vládní peníze přijdou často se zpožděním (De Silva 2007).

Učitelé, kteří prošli speciální přípravou, učí také v devíti školách přímo ve vesnicích. Vedou zde dvouhodinové doučování před začátkem klasické výuky. Je určené pro žáky 1. až 4. třídy a navštěvuje je přibližně 250 dětí. Ke vzdělání jsou motivovány kreativními způsoby výuky. Úkolem učitelů je ale také zvyšování sebedůvěry dětí, rozvoj vůdčích schopností, výuka recitace a tance (De Silva 2007; Pavlíková 2011).

The Bethany English medium school, která byla oficiálně inaugurována v květnu 2010, navštěvuje 450 studentů, z toho 36 kadharijských dětí²⁰. První žáci začali školu navštěvovat v roce 2007 a od té doby se jejich počet každoročně zvyšuje. Interakce kmenových a nekmenových dětí pomáhá bořit jejich vzájemné předsudky a učí je mezi sebou komunikovat. Kadharijské děti zde navíc dostanou teplý oběd, je jim zajištěna doprava školním autobusem a v odpoledních hodinách dvouhodinové doučování, jehož hlavním cílem je vypracování domácích úkolů a opakování probraného učiva. Žáci *The Bethany English medium school* platí za předškolní přípravu 350 Rs a za školní docházku 400 Rs měsíčně; tato částka je pro kadharijské a další žáky z ekonomicky slabých rodin snížena na 200 Rs. Děti, které jsou přímo sponzorovány z projektu Adopce na dálku, platí 400 Rs (sestra Shalet 2012 – e-mailová korespondence).

Od roku 2008 spolupracuje CARITAS - VOŠs Olomouc s Bethánskými sestrami prostřednictvím studentů oboru Sociální a humanitární práce, kteří sem jsou vysíláni v rámci odborné zahraniční praxe zpravidla na tři měsíce. Jejich úkolem je seznámení se s kongregací Bethánských sester, účast na setkání svépomocných skupin a s tím spojená návštěva vesnic, volnočasové aktivity pro děti v cihelnách, výuka v *The Bethany English medium school* a odpolední doučování pro kadharijské děti. Studenti zpravidla

---

²⁰ Informace jsou aktuální k únoru 2012 (sestra Shalet – e-mailová korespondence).

navštíví i jiné organizace dle zvolené cílové skupiny (CARITAS - VOŠs Olomouc 2009, online; D. Růžičková – e-mailová korespondence).

Od roku 2009 se vzájemná spolupráce rozšířila o projekt Adopce na dálku, který je realizován také ve spolupráci s ADCH, která založila tento projekt již v roce 1993 a za tuto dobu získala sponzorství pro 17 000 dětí ze zemí, jako je Demokratická Republika Kongo, Uganda, Thajsko, Litva nebo Kazachstán. Prostřednictvím přednášek pro školy i širokou veřejnost, výstav fotografií, rozhovorů pro média a dalších aktivit se CARITAS - VOŠs Olomouc společně se svými studenty snaží získat dárcce pro tento projekt (Arcidiecézní Charita Praha 2011, online; CARITAS - VOŠs Olomouc 2009, online).

Sponzorská částka pro děti v Indii, která se odvíjí od věku dítěte se pohybuje se mezi 4 900 Kč až 6 000 Kč ročně, je využívána ze 70 % přímo na podporu daného dítěte. Z částky je placeno školné, pomůcky, doprava školním autobusem, uniforma, zdravotní péče a během Vánoc dary v podobě přikrývek a oblečení. 20 % z částky je určeno na Rozvojový fond, který slouží na podporu komunit, vesnic a škol. Zbýlých 10 % je vynaloženo na náklady spojené s realizací projektu a administrativou (Arcidiecézní Charita Praha 2011, online).

„Peníze jsou využity na úhradu školného, uniforem, knih a školní aktivity.“

(sestra Celine – e-mailová korespondence)

Čtyřicet devět dětí z *The Bethany English medium school*, které jsou momentálně zapojeny do projektu, je vybíráno sociálními pracovníci a Bethánskými sestrami na základě několika kritérií, z nichž nejdůležitější je chudoba, která dítěti neumožňuje školu navštěvovat přesto, že rodiče i dítě samotné mají zájem na tom, aby dítě do školy docházelo. Od začátku trvání projektu našlo své sponzory 27 dětí, další 4 děti své sponzory mají, ale čekají na vyřízení potřebných formalit (N. Podolcová – e-mailová korespondence). V lednu 2011 převzala část dětí pod svoji správu ADCH, která se nyní snaží získat sponzory pro 12 dětí, v katalogu Adopce na dálku CARITAS - VOŠs Olomouc zůstalo 10 dětí (D. Růžičková – e-mailová korespondence).²¹

---

²¹ Informace jsou aktuální k 6. březnu 2012 (N. Podolcová – e-mailová korespondence).

4 Příklad vesnice Khanavala vádí

Khanavala vádí je vesnicí, která je vzdálená od města Panvel zhruba 30 minut jízdy autem a 10 minut od školy *The Bethany English medium school*. Nejbližší vesnice je od Khanavala vádí vzdálená asi 8 minut chůze, s místními obyvateli Kathkari nemají příliš dobrý vztah kvůli rozdílnému politickému přesvědčení (Amla - interview)²².

V této kapitole budou popsána specifika této kathkarijské vesnice a její základní problémy, na něž reagují sociální intervencí Bethánské sestry. Poslední část kapitoly tvoří případová studie Amly Ráhu Kathkari.

Vesnice byla založena roku 1957, kdy se zde usadila jedna nebo dvě rodiny, jejíž členové mezi sebou uzavřeli manželství, a tím byl položen základ pro vznik Khanavala vádí. Vesnice byla postavena na vládní půdě, dodnes zde žijí pouze příslušníci Kathkari (Amla - interview). Přesto, že například Welling (1934) hovoří o klanech Dhór a Són, označují obyvatelé této vesnice sebe sami pouze za Kathkari. Všichni obyvatelé jsou hinduisté, věřící v magii.

Ve vesnici žije 67 rodin, což představuje 347 obyvatel z toho je 182 mužů a 165 žen. Celkový počet dětí ve vesnici do 18 let je 115, z toho 59 chlapců a 56 dívek. Z celkového počtu 115 je ve věku povinné školní docházky 49 dětí. Tyto děti docházejí do státní školy ve vesnici, která je určena pro žáky do čtvrtého stupně, starší děti navštěvují školu v jiné vesnici (Amla - interview). Devatenáct dětí navštěvuje soukromou školu *The Bethany English medium school* (sestra Shalet 2012 – e-mailová korespondence). Dokončené vzdělání ve vládní škole mají ve vesnici čtyři ženy a čtyři muži. Jeden z nich dokončil osmý stupeň základní školy. Devátý stupeň, tedy první ročník střední školy, dokončili tři lidé, druhý ročník dva a třetí ročník také dva. Tito lidé nemají lépe placená zaměstnání než ostatní obyvatelé vesnice. Muži jsou nejčastěji zaměstnáváni jako vykladači zboží z nákladních automobilů, ženy pracují na polích nebo na stavbách. Šestnáct rodin migruje za prací do cihelen, během období monzunů pak obdělávají pole. Slepice vlastní 28 rodin, kozy jsou majetkem 18 rodin. Dřevo získávají obyvatelé z lesa, který je od vesnice vzdálen asi půl kilometru a jeho

---

²² V závorkách není uváděno příjmení Kathkari, ale změněné křestní jméno Amla z toho důvodu, aby nedocházelo k záměně příjmení s názvem kmene.

vlastníkem je vláda. Kathkari mohou toto dřevo získávat díky povolení zcela legálně (Amla - interview).

Ve vesnici je lékařská ordinace, kde je jeden doktor a zdravotní sestra, kteří nejsou příslušníky kmene a do Khanavala vádí dojíždějí. Základní péči poskytují zdarma, v případě vážnějších zdravotních problémů jsou pacienti posíláni do vládních nemocnic (sestra Celine – e-mailová korespondence).

V posledních letech ženy rodí výhradně v nemocnicích, kde je porodní péče bezplatná. Vláda poskytuje rodiče 700 Rs na nutriční stravu, sárí a soupravu pro dítě. Mateřská dovolená trvá jeden týden, po prvním porodu jsou ženám nabídnuty antikoncepční pilulky, nebo aplikace nitroděložního tělíska. Distribuovány jsou i prezervativy, ty ale většina mužů nechce používat. Tato opatření jsou ženám nabízena v rámci politiky plánovaného rodičovství. Za úkol každé ženy je považován porod syna²³ (sestra Celine - rozhovor).

Ve vesnici se kromě vládního lékaře nachází *pugari*, což je věštec a léčitel, jehož úkolem je například vybírání jména pro novorozence. Lidé k němu chodí také v případě zdravotních obtíží. Onemocnění je pak připisováno zlým silám a pacientovi je doporučeno obětovat bohu. Za radu od *pugariho* musí pacienti platit velké sumy nebo darovat slepice či kozy (Amla - interview).

Ve vesnici existuje *Grám Pančájat*, což je nejmenší politická jednotka v Indii, která se skládá ze tří mužů a dvou žen, kteří jsou voleni obyvateli vesnice na pět let. Jejich úkolem je svolávání vesnice k řešení problémů, jako jsou vraždy, krádeže nebo manželské spory. Úkolem *Grám Pančájatu* je také výdej rodných listů nebo dokladů o výši příjmu. Pro volbu do této zastupitelské jednotky není podmínkou gramotnost, konečná rozhodnutí provádějí výhradně muži. Skrze *Grám Pančájat* získala před pěti lety vesnice cisterny na vodu, díky nimž již nejsou obyvatelé odkázáni na nošení vody ze studny (Amla - interview).

Většina domů ve vesnici je postavena z pálených cihel, jen několik obydlí je vystavěno z bambusu a kravího trusu. Ve vesnici jsou dva drobné obchody, kde je možné nakoupit zeleninu a jiné základní potraviny. Jednou týdně jezdí obyvatelé

---

²³ Na své praxi jsem se setkala s případem, kdy se otec na novorozence nepřišel podívat, protože se jednalo o dívku, nikoli chlapce, jak si přál. Ženy otevřeně hovoří o užívání semínek papáji, po jejichž konzumaci nastává smrt plodu.

vesnice na nákup potravin do města Panvel. Hlavními konzumovanými potravinami jsou rýže; dál, což je luštěninová polévka, kterou se polévá rýže a zelenina. Maso konzumují Kathkari jednou až dvakrát týdně, převážně kuřata, skopové, vepřové a ryby. Příprava jídla je úkolem žen, pravidlem je, že první jí manžel a děti, poté tchán a tchýně a až jako poslední žena, která pokrm připravila. Během menstruace žena nesmí jídlo připravovat, v tomto období je považována za nečistou. Nesmí také vstupovat do místnosti, kde je domácí oltář²⁴ (Amla - interview).

Po uzavření sňatku se novomanželka stěhuje do domu manžela, kde společně žije i s jeho rodiči. Sňatek je obvykle uzavírán ve věku 15 až 16 let chlapce, který je považován za dospělého ve chvíli, kdy přestane mutovat. Dívka je považována za dospělou po první menstruaci, optimální věk pro uzavření sňatku je 13 až 14 let, kdy je nezbytné, aby byla dívka panna. Je zajímavé, že oproti většinové společnosti neplatí rodiče nevěsty věno. Rodina novomanžela platí 500 Rs za tak zvanou *hundu Grám Pančájatu*. Zatímco dívka musí vybraného budoucího manžela přijmout bez výhrad, chlapec může s rodiči o výběru partnerky diskutovat (Amla - interview).

4.1 Sociální práce The Bethany Society v Khanavala vádí

Bethánské sestry provedly první sociální šetření ve vesnici roku 1991 a na jehož základě identifikovaly hlavní problémy vesnice, kterými je nízký sociální status a sebevědomí žen,²⁵ ale také alkoholismus mužů. Ten je vnímán Bethánskými sestrami (na základě výpovědí obyvatelek vesnice) za nejzávažnější problém, který ústí v domácí násilí a sexuální obtěžování. Muži kupují nekvalitní nelegálně vyráběný alkohol, který zásadně poškozuje jejich zdravotní stav. Za alkohol navíc utrácejí velkou část peněz z rodinného rozpočtu. Průměrný věk dožití mužů ve vesnici je i kvůli tomu 40 až 50 let, zatímco u žen 60 až 70 let. Pokud žena ovdoví, je velmi obtížné, aby se znovu provdala, čímž se může ocitnout v palčivé ekonomické situaci. Nedostatečný přístup dětí ke vzdělání, špatný přístup k pitné vodě a víra v magii, díky níž lidé utrací velké částky u místního léčitele, byly označeny za další zásadní problémy vesnice (sestra Celine – e-mailová korespondence; Amla - interview).

---

²⁴ Domácí oltář je nedílnou součástí každého obydlí, pokud má dům pouze jednu místnost, může se stát, že žena musí po dobu periody spát před domem (Amla- interview).

²⁵ Ženy nemohou odepřít pohlavní styk svému muži, protože by mohly být nařčeny z nevěry (Amla- interview).

Na základě sumarizovaných poznatků začaly Bethánské sestry v Khanavala vádí sociální intervenci tím, že zřídili předškolní třídu. Díky financím z programu *Ada fundaci desenvolupament dels Adivasis Spain* zahájily projekt, jehož cílem je zplnomocňování kmene skrze vzdělání a podporu zdraví a zprostředkování vládních grantů prostřednictvím spolupráce s *Grám Pančájatem*. Díky kterému byla ve vesnici opravena silnice, zavedena elektrika, zřízena vládní škola a přistaveny cisterny na vodu, díky nimž obyvatelé nemusí nosit vodu ze vzdálené studny. *Grám Pančájat* také organizuje tréninkové programy, které mají zvýšit možnost jejich účastníků uplatnit se na trhu práce. Bethánským sestrám se podařilo mezi lety 2003 až 2009 získat pro všechny rodiny ve vesnici majetková práva na půdu (sestra Celine – e-mailová korespondence).

Díky pomoci Bethánských sester s vyřizováním dokladů jako jsou rodné, úmrtní listy (*Birth/death certificates*), certifikáty příslušnosti k registrovanému kmeni (*Cast certificates*), příjmové doklady (*Income certificates*), nebo potravinové lístky (*Racial cards*) mohou Kathkari využívat řadu vládních grantů a dávek, mohou také volit nebo získat peníze na zaplacení školného pro své děti. Například prokázáním se pomocí *Racial cards*, které se vydávají těm, kteří žijí pod hranicí chudoby²⁶, může člověk obdržet na měsíc 20 kg rýže za cenu 2 Rs. Někteří lidé tuto pomoc zneužívají a dále rýži prodávají za cenu 10 Rs (sestra Julie - rozhovor).

Ve vesnici existují dvě svépomocné skupiny, do nichž dochází 24 žen. Jedna z žen si díky naspořeným penězům zřídila malý obchod ve vesnici, šest žen si zakoupilo domácí zvířata. Cílem svépomocných skupin není pouze poskytování půjček, ale také posilovat sebevědomí žen, které je nízké také kvůli genderovým předsudkům. Svépomocné skupiny se scházejí jednou do měsíce. Jsou pro ně organizovány přednášky zaměřené na zdraví a hygienu nebo na problém alkoholismu. Pět žen prošlo kurzem výroby přírodní medicíny (sestra Celine – e-mailová korespondence; Amla - interview).

Do programu Bethánských sester jsou zahrnuty také děti, pro které jsou organizovány prázdninové volnočasové kempy. Rodiče dětí z Khanavala vádí nejsou schopni platit školné na soukromých školách, v roce 2010 však začaly *The Bethany*

---

²⁶ WB (2012, online) udává jako hranici extrémní chudoby na 1,25\$ a méně, kdy je ohroženo uspokojování základních životních potřeb, 2\$ pak představují hranici chudoby. Dle řádové sestry Celine in Vávrová (2011) žijí všichni Kathkari pod hranicí chudoby

English medium school navštěvovat díky sníženým poplatkům první kathkarijské děti, které byly vybrány na základě jejich schopností a motivace. Dnes navštěvuje tuto školu 15 chlapců a 4 dívky z Khanavala vádí. Ve vesnici funguje třída pro děti, které potřebují doučování a předškolní třída (sestra Celine – e-mailová korespondence; sestra Shalet – e-mailová korespondence).

4.2 Případová studie Amly Ráhuľ Kathkari²⁷

Amla má 28 let, ona i její starší bratr byli vychováni po smrti otce pouze matkou, která musela dle Amliných slov tvrdě pracovat, aby mohla obě děti zabezpečit. Do Amliných 12 let matka upřednostňovala svého syna. Amla dostávala menší porce jídla, ale také méně peněz. Její bratr, který chodil do nedaleké školy, mohl jezdit společně s dalšími dětmi rikšou, zatím co ona musela do vzdálenější školy docházet pěšky. V 17 letech byla Amla zasnoubena s o čtyři roky starším mužem, během jednoho měsíce proběhla svatba. Ta se obvykle uskuteční do šesti měsíců od zasnub, ale čím dříve od samotných zasnub proběhne, tím je levnější. Z toho lze odvodit, že finanční situace rodiny nedovolovala nákladnou svatbu. Po svatbě se Amla nastěhovala do domu manžellových rodičů. Do manželství vstoupila bez toho, aby věděla, co ji čeká, jak sama uvádí. O intimním soužití muže se ženou s ní matka nikdy nemluvila, v Khanavala vádí není zvykem ani rituál při první menstruaci dívky, který někteří Kathkari dodržují. V témže roce, kdy se Amla vdala, se jí narodilo první dítě, syn Ravi, o dva roky později dcera Anisha. Amla žije společně s dětmi, manželem a jeho rodiči v cihlovém domě, který má malou chodbu a dva pokoje. Výstavba tohoto domu byla částečně hrazena vládou.

Ve vztahu k dětem se Amla snaží být rovnocenná. Její manžel Ráhuľ podle ní preferuje Anishu, Ravi bývá podle Amliných slov fyzicky trestán. S dětmi si ona ani její manžel z pravidla nehrají. V Khanavala vádí je zvykem, že si děti hrají s vrstevníky; je-li dítě jedináček hraje si s ním příležitostně otec. Také není zvykem, aby byly děti doma odměňovány za dobré známky, nebo dostávaly narozeninové dary, což je ale způsobeno zejména špatnou ekonomickou situací rodin. Toto částečně supluje Bethánské sestry, které dětem během svátků a narozenin dávají drobné dárky. Amla si plně uvědomuje důležitost vzdělání, které u svých dětí podporuje. Oproti většině rodičů

---

²⁷ Jména všech osob uvedených v této případové studii jsou na žádost respondetky pozměněna.

ve vesnici má tu výhodu, že dokončila druhý ročník střední školy, může proto dětem pomáhat s přípravou. Amla považuje svůj vztah s tchýní za konfliktní, stejně jako svůj vztah s manželem. Ideální muž by podle Amly neměl pít, měl by mít zaměstnání, být inteligentní a neměl by ženu bít. V tomto popisu se odráží realita Amliného vztahu s manželem, který je sice zaměstnán jako vykladač zboží z nákladních automobilů, ale má problémy s alkoholem, které vznikly v době, kdy ještě neměli Kathkari vyřešena pozemková práva. Ráhu Amlu dřív bil každý den, nyní se frekvence útoků proti ní snížila. Což však nemění fakt, že se děti dalšího útoku ze strany otce bojí.

V roce 1999 začala Amla poprvé spolupracovat s Bethánskými sestrami: vyučovala ve třídě v Khanavala vádí zřízené Bethánskými sestrami, která byla určena pro děti, které potřebují doučování. Hodiny probíhaly dvě hodiny před začátkem standardní výuky. V roce 2007 začala Amla učit v sezónní škole v nedaleké cihelně. To se nelíbilo jejímu muži, který si nepřál, aby dojížděla za prací mimo vesnici. Bethánské sestry jej několikrát navštívily a přesvědčily ho, aby změnil názor. V roce 2008 nabídly Bethánské sestry Amle místo animátora, jehož úkolem je motivovat vlastní kmen k seberozvoji a být prostředníkem mezi kmenovým obyvatelstvem a Bethánskými sestrami. Amla prošla tréninkem, na kterém se aktivně podílejí kontaktní osoby z vesnic. Probíranými tématy jsou osvojování lidských práv, vládní projekty, *Grám Pančájat*, pozemková práva a zdravotní programy. Hlavní činností Amly se stala supervize doučovacích tříd, působí také jako zdravotnice ve vesnici, jejím hlavním úkolem je osvěta tamních obyvatel. Díky této práci vydělává Amla 4 500 Rs měsíčně, bez této částky by rodinný příjem činil pouze 500 Rs. Díky dostatečnému finančnímu ohodnocení může Amla spořit, nakupovat nutné věci pro domácnost, ale také uhradit výdaje spojené se vzděláním dětí, případně nutné zdravotní výdaje.

„Jsem hrdá na to, že můžu pracovat s Bethánskými sestrami, naučily mě spoustu věcí, jsem teď schopná čelit problémům, které přicházejí. Díky tomu, co jsem se naučila, jsem sebejistá. Když vidím nesobeckou pomoc Bethánských sester, pomáhá mi to pracovat pro lidi z mého vlastního kmene. Naučila jsem se komunikovat s ostatními lidmi, včetně úředníků. Díky penězům, které vydělám, mohu zabezpečit rodinu.“

(Amla - interview)

Obě Amliny děti byly zahrnuty do programu Adoptce na dálku a jsou aktivně podporovány sponzory. Ravi byl prvním kathkarijským dítětem, které začalo *The Bethany English medium school* navštěvovat.

„Díky tomu, že mé děti mohou chodit do The Bethany English medium school, jsou chytřejší než ostatní. Škola je baví, soutěží s ostatními dětmi, kdo bude mít lepší výsledky. Mají rády také tanec, sport a zpívání. Ve škole se učí disciplíně a utváří si hodnoty důležité pro život. Kdyby děti dál pokračovaly v úspěšném studiu, přála bych si, aby se syn stal inženýrem a dcera učitelkou.“

(Amla - interview)

Ve vesnici Khanavala vádí působí Bethánské sestry od roku 1991, jako jeden z problémů vesnice byl identifikován problematický přístup ke vzdělání, na základě kterého zde byla zřízena třída pro děti se studijními problémy, ale také předškolní třída. Čtrnáct dětí navštěvuje *The Bethany English medium school* a spadá tak do programu Adopce na dálku, sedm z těchto dětí je aktivně podporováno dárci. Ve vesnici zcela chybí program, který by byl zaměřen na prevenci migrace, která komplikuje možnosti vzdělávání dětí. Sestra Celine uvádí jako důvod nedostatečné financování.

Cílem svépomocných skupin je kromě ukládání finančních prostředků také snaha o zvýšení sebevědomí žen, řada z nich má i přesto problém mluvit před ostatními ženami, v přítomnosti Evropanů je situace ještě horší. Myslím, že orientace na ženy, které mají s verbálním projevem problém, by mohla být cílenější a intenzivnější. Pět žen je vyučeno k výrobě přírodní medicíny, kterou pak distribuují za snížené ceny, čímž poskytují vhodnou alternativu k nákladným službám *pugari* a vládních nemocnic.

Problém v přístupu k pitné vodě byl vyřešen roku 1997 kdy *Grám Pančájat* získal cisteren na vodu. Proces převodu pozemkových práv z vlády na obyvatele Khanavala vádí byl dokončen roku 2009. Díky tomu mohou Kathkari obdělávat vlastní rýžová pole a využívat produkty lesa, čímž se jim markantně snižují náklady na živobytí. Nejsou pak vystavováni do takové míry útokům ze strany úředníků a policistů. Ve všech 20 kathkarijských vesnicích, Khanavala vádí nevyjímaje, existuje problém s odpadem, které není nijak shromažďován ani třizen. Nejsou zde žádné kontejnery. Plastové láhve a papír by mohly být využity k odkupu, biologický odpad jako hnojivo. Projekt zaměřený na ekologii by dle mého názoru mohl značně vylepšit úroveň vesnice.

Za největší problém Khanavala vádí je považován alkoholismus mužů a s ním spojené domácí násilí a sexuální obtěžování. Tento problém je řešen v rámci svépomocných skupin a tematizovaných programů. Většinu diváků promítaného filmu na téma alkoholismu, který jsem shlédla také, tvořily děti a ženy. Bethánské sestry, které samy cílovou skupinu mužů oslovit nemohou, by ji, dle mého názoru, měly zkusit

zprostředkovat jinému konventu, neziskové organizaci, nebo přijmout dobrovolníka mužského pohlaví, který by programy určené mužům zaštil. Lze tedy konstatovat, že nejpálčivější problémy vesnice, alkoholismus, domácí násilí a sexuální obtěžování se Bethánským sestrami nedaří úspěšně vyřešit.

Závěr

Cílem této práce bylo charakterizovat vybrané problémy kmene Kathkari v indické oblasti Panvel a představit sociální práci organizace The Bethany Society reagující na tyto problémy, a to zejména ve vesnici Khanavala vádí.

Omezený přístup ke vzdělání redukuje možnosti Kathkari na trhu práce. Jsou nuceni vykonávat nekvalifikovaná povolání, jako jsou zemědělské práce, vykládání zboží z nákladních automobilů nebo práce v cihelnách. Za prací v cihelnách musí rodiny migrovat, což negativně ovlivňuje školní docházku dětí. Vládou zřízené školy v cihelnách mají navíc nízkou úroveň. Špatné pracovní podmínky se podepisují jak na ženách, které zde vykonávají velmi náročnou práci a které mohou být vystaveny sexuálnímu obtěžování, tak na mužích, kteří se potýkají s problémem alkoholismu, který nejsou Bethánské sestry schopny řešit.. Z tohoto důvodu můžeme o výše popsaném modelu hovořit jako o generační chudobě. Příčiny a důsledky marginalizace jsou úzce propojeny.

Kongregace The Bethany Sisters Society založená roku 1921, začala působit v oblasti Panvel v roce 1996 ve znamení mise, jejímž cílem je holistický rozvoj marginalizovaných v oblasti Raigad s preferencí kmenových společenství.

V gesci Bethánských sester je 20 vesnic, pro jejichž obyvatele se snaží získat vlastnická práva k půdě, doklady nutné pro vydávání potravinové pomoci, či finanční příspěvky na výstavby cihlových domů. Bethánské sestry zaměřují svoji práci na ženy, a to prostřednictvím zakládání svépomocných skupin. Cílem těchto skupin je ukládání drobných investic na účty vládních bank, které poskytují v rámci politiky rozvoje snížený úrok, pohybující se kolem 4 Rs na 100 uložených Rupii.

Druhou cílovou skupinou Bethánských sester jsou děti migrující s rodinami za prací do cihelen, pro něž zřizovala vláda v letech 2007 až 2010 školy přímo v cihelnách. Tyto školy nejsou nyní vládou nijak podporovány a jejich správa přešla do rukou Bethánských sester. Další třídy určené žákům se studijními obtížemi jsou zřizovány přímo ve vesnicích: v roce 2010 byla založena *The Bethany English medium school*, která jako první soukromá škola přijala kathkarijské žáky, což bylo umožněno také díky spolupráci s ADCH, zaštiťující program Adopce na dálku.

Seznam odborné literatury

AMBEDKAR, B. R. *Ambedkar in retrospect: essays on economics, politics, and society. neuedeno: Rawat Pubns*, 2007. ISBN 8131600475. Dostupné z: http://www.ambedkar.org/ambcd/24.%20Essay%20on%20Untouchables%20and%20Untouchability_Political.htm

BANERJEE S. 2000. „The Impact of Depleting Forests and Changing Patterns of Life on the Access to Food of the Kathkari Tribal Woman in Raigad, Maharashtra“. in KRISHNAN, P. *In Search of Annapurna: Meeting the Evolutionary, Cultural and Ethical Needs of Communities*. Trust for Re- education and Understanding of True Health, Mumbai. s. 62-68

COX, D. R., M. S. PAWAR. *International social work: issues, strategies, and programs*. Thousand Oaks, Calif.: SAGE Publications, 2006. ISBN 14-129-1408-6. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=sqOYGZWNmuAC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbg_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

Cast system in India [pdf]. nedatováno [cit. 01-12-2012]. ISBN neuedeno. Dostupné z: <http://nos.org/331courseE/L27%20CASTE%20SYSTEM%20IN%20INDIA.pdf>

DIAS, A. *The Kathkari Adivasis and Non-Governmental Organisations: A Study of Impact of the work done by Catholic Organizations of the Archdiocese of Mumbai in Raigad, Maharashtra*. Mumbai: Xavier Institute of Social Research, 2010. ISBN neuedeno.

De SILVA, O. *The Impact of Globalisation on Kathkaris*. Diplomová práce. Puna, 2007.

GOVINDA, R., K. BISWAL. *Mapping literacy in India: who are the illiterates and where do we find them?*. neuedeno: Background paper prepared for the Education for All Global Monitoring Report 2006 Literacy for Life, 2005. ISBN neuedeno. Dostupné z: <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001460/146016e.pdf>

HALÍČKOVÁ, M. *Počátky indické literatury*. Brno, 2007. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/146019/ff_b/?lang=en. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita.

HEREDIA, R. C., R. SRIVASTAVA. *Tribal identity and minority status: the Kathkari nomads in transition*. New Delhi: Concept Pub. Co., 1994. ISBN 81-702-2550-7. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=0ZSMBqETIPkC&pg=PA153&lpg=PA153&dq=Tribal+identity+and+minority+status:+the+Katkari+nomads+in+transition&source=bl&ots=V1gq4LOOoo&sig=fBsP_MLu_H5wIJDbojj77i1XfU&hl=cs&sa=X&ei=lkWBT9ThL4mSOv_N5O4G&ved=0CHsQ6AEwCQ#v=onepage&q&f=false

GOULD, S. J. *Jak neměřit člověka: Pravda a předsudky v dějinách hodnocení lidské inteligence*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998. ISBN 80-7106-168-9.

GUHA, S. B., S. GUHATHAKURTA. 2004. „Interaction, exchange and the dynamics of linguistic acculturation“. in GROVER, N., K. N. SINGH. *Cultural geography, form and process: essays in honour of Prof. A.B. Mukerji*. New Delhi: Concept Publishing Company, 2004. ISBN 81-8069-074-1. s. 253-278. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=UO0M5P9h_qgC&pg=PA359&lpg=PA359&dq=Cultural+geography,+form+and+process:+essays+in+honour+of+Prof.+A.B.+Mukerji&source=bl&ots=Zcizp5a08I&sig=T_4RzASX6iCmjOfTejGrknYnKys&hl=cs&sa=X&ei=cZIYT_y1J8ihOsrVqP0M&ved=0CF0Q6AEwBg#v=onepage&q=Cultural%20geography%2C%20form%20and%20process%3A%20essays%20in%20honour%20of%20Prof.%20A.B.%20Mukerji&f=false

JAYAPALAN, N. *History of education in India*. New Delhi: Atlantic Publishers and Distributors, 2005. ISBN 81-7156-922-6. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=IDNeW78fedkC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

KOKAISL, P. *Základy antropologie*. nevedeno: nevedeno, 2007. ISBN 978-80-213-1722-2.

KRÁSA, M., D. MARKOVÁ a D. ZBAVITEL. *Indové a Indie*. Praha: Vyšehrad, 1997. ISBN 8070212160.

MARKOVÁ, D. *Hinduismus*. Ostrava: Ateliér Milata, 1995. ISBN nevedeno.

PAJANKAR, V. D., P. PRANALI. School education of scheduled tribes in India. *Rajagiri Journal of Social Development*. 2008, č. 4.

PATNAIK R. 2004. „Sequential changes in occupational structure and resource availability among the Kathkari of Maharashtra“. in GROVER, N., K. N. SINGH. *Cultural geography, form and process: essays in honour of Prof. A.B. Mukerji*. New Delhi: Concept Publishing Company, 2004. ISBN 81-8069-074-1. s. 253-278. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=UO0M5P9h_qgC&pg=PA359&lpg=PA359&dq=Cultural+geography,+form+and+process:+essays+in+honour+of+Prof.+A.B.+Mukerji&source=bl&ots=Zcizp5a08I&sig=T_4RzASX6iCmjOfTejGrknYnKys&hl=cs&sa=X&ei=cZIYT_y1J8ihOsrVqP0M&ved=0CF0Q6AEwBg#v=onepage&q=Cultural%20geography%2C%20form%20and%20process%3A%20essays%20in%20honour%20of%20Prof.%20A.B.%20Mukerji&f=false

SINGH, K. S. *India's Communities*. New Delhi: Manzar Khan, Oxford University Press, 1998. ISBN 0 19 563354 7

SMITA. *Distress Seasonal Migration and its Impact on Children's Education: CREATE PATHWAYS TO ACCESS Research Monograph No 28*. New Delhi: National University of Educational Planning and Administration NUEPA, 2008. ISBN 0-901881-27-9. Dostupné z: http://www.create-rpc.org/pdf_documents/PTA28.pdf

STRNAD, J. *Dějiny Indie*. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 2003. ISBN 8071064939.

The Special Marriage Act- 1954. In: *neuvedeno*. 1954. Dostupné z: <http://www.legalserviceindia.com/helpline/marriage.htm>

VÁVROVÁ, Martina. *Problém marginalizace indického kmene Kathkari v oblasti Panvel*. Olomouc, 2011. Dostupné z: http://library.upol.cz/i2/i2.search.cls?ictx=upol&disprec=1&iset=1&pg=&xrecidx=upol_us_cat*e0027517. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci.

WELING, A. N. *The Kathkari*. Bombay: Girgaon- BOMBAY, 1934. ISBN neuvedeno.

ZBAVITEL, D. *Mánavadharmašástra aneb Manuovo ponaučení o dharmě*. Praha: EXOriente, 2009. ISBN 978-80-904246-5-4.

Seznam pramenů

Amla. *Interview*. 2012.

Arcidiecézní Charita Praha [online]. 2011 [cit. 1.3.2012]. Dostupné z: <http://www.charita-adopce.cz/staryweb/index.php?id=0002011>

CARITAS - Vyšší odborná škola sociální [online]. 2009 [cit. 1.3.2012]. Dostupné z: <http://www.caritas-vos.cz/moKathkaris/>

Central intelligence agency: The work of nation. The center of intelligence. [online]. 2012 [cit. 04.08.2012]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2046.html>

Census-2011.co.in: Population Census India [online]. 2011 [cit. 04.09.2012]. Dostupné z: <http://census2011.co.in/census/city/373-panvel.html>

Česká národní banka [online]. 2012 [cit. 04.10.2012]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financi_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.js?p?date=10.04.2012

De Silva O. *Rozhovor*. 2011.

Districts of India [online]. neuvědno [cit. 01.03.2012]. Dostupné z: <http://www.districtsofindia.com/maharashtra/statedistrict.aspx>

Friends of river Narvada [online]. nedatováno [cit. 20.01.2012]. Dostupné z: <http://www.narmada.org/introduction.html>

India.gov.in [online]. 2005 [cit. 08.03.2012]. Dostupné z: http://india.gov.in/sectors/education/edu_scheduled_castes.php?pg=1

Integrated Tribal Development Agency- India Development Gateway [online]. 2007 [cit. 02.02.2012]. Dostupné z: <http://www.indg.in/hi/agriculture/tribal-areas/agri-tribal-itdaroles>

Maps of India [online]. 2012 [cit. 19.02.2012]. Dostupné z: <http://www.mapsofindia.com/india-education.html>

Marková D. *Emailová korespondence*. 2012.

Oxford Dictionaries: The world's most trusted dictionaries [online]. nedatováno [cit. 01.03.2012]. Dostupné z: <http://oxforddictionaries.com/definition/tribe?q=tribe>

Pavlíková, M. *Zpráva ze zahraniční odborné praxe. Olomouc*, 2011.

Podolcová N. *Emailová korespondence*. 2012.

Publish Your Articles [online]. nevedeno [cit. 15.02.2012]. Dostupné z: <http://www.publishyourarticles.org/eng/articles/education-for-scheduled-castes-and-scheduled-tribes-india.html>

Reinforestinio [online]. 2011 [cit. 28.02.2012]. Dostupné z: <http://www.rainforestinfo.org.au/katkari/plight.html>

Růžičková D. *Emailová korespondence*. 2012.

Sestra Celine. *Emailová korespondence*. 2012.

Sestra Celine. *Rozhovor*. 2011.

Sestra Julie. *Rozhovor*. 2011.

Sestra Shalet. *Emailová korespondence*. 2012.

Sestra Shalet. *Rozhovor*. 2011.

The Bethany Society. *Distribuční leták*. 2010.

The Congregation Of The Sisters Of The Little Flower Of Bethany [online]. nedatováno [cit. 17.02.2012]. Dostupné z: <http://www.bethanymangalore.org/>

The free dictionary [online]. 2003-2011 [cit. 16.02.2012]. Dostupné z: <http://www.thefreedictionary.com/untouchable>

The Gazetteers Department [online]. nedatováno [cit. 09.04.2012]. Dostupné z: http://maharashtra.gov.in/english/gazetteer/KOLABA/places_Panvel.html

The Times of India [online]. 2011 [cit. 08.04.2012]. Dostupné z: <http://timesofindia.com/articleshow/7833576.cms>

The World Bank [online]. 2012 [cit. 03.03.2012]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/news/extreme-poverty-rates-continue-to-fall>

ThinkingParticle: An Indian Traveller's Hub [online]. 2008-2011 [cit. 08.04.2012]. Dostupné z: <http://thinkingparticle.com/image/states-india>

Weather-forecast.com [online]. nedatováno [cit. 09.04.2012]. Dostupné z: <http://www.weather-forecast.com/locations/Panvel>

Seznam příloh

A Obrazové přílohy

Obr. 1: Migrační cyklus	23
Obr. 2: Překrývání migračního cyklu se školním kalendářem.....	24
Obr. 3: Mapa Indie (Kathkari).....	25
Obr. 4: Mapa Maháráštry (Kathkari)	26
Obr. 5: Marginalizace Kathkari.....	34
Obr. 6: Panvel.....	36

A Obrazové přílohy

Obr. 7: Kathkarijská vesnice 1

Autor: Pavlíková 2011

Obr. 8: Kathkarijská vesnice 2

Autor: Mikolášková 2011

Obr. 9: Zdroj vody

Autor: Hlaváčková 2011

Obr. 10: Otep dřeva určená k prodeji

Autor: Hlaváčková 2011

Obr. 11: Cihelna

Autor: Pavlíková 2011

Obr. 12: Provizorní přístřešek v cihelně 1

Autor: Hlaváčková 2011

Obr. 13: Provizorní přístřešek v cihelně 2

Autor: Hlaváčková 2011

Obr. 14: Práce v cihelně 1

Autor: Hlaváčková 2011

Obr. 15: Práce v cihelně 2

Autor: Hlaváčková 2011

Obr. 16: Sezónní škola v cihelně 1

Autor: Hlaváčková 2011

Obr. 17: Sezónní škola v cihelně 2

Autor: Hlaváčková 2011

Obr. 18: Setkání svépomocné skupiny (podpisy)

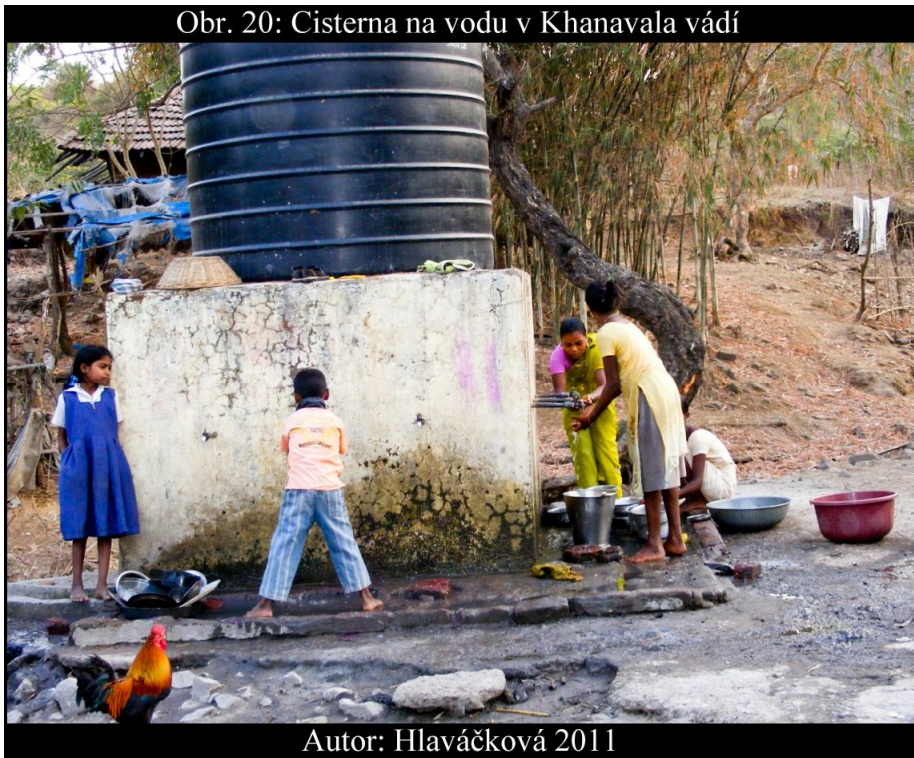
Autor: Pavlíková 2011

Obr. 19: Děti z vesnice Khanaval vádí

Autor: Hlaváčková 2011

Obr. 20: Cisterna na vodu v Khanavala vádí

Autor: Hlaváčková 2011